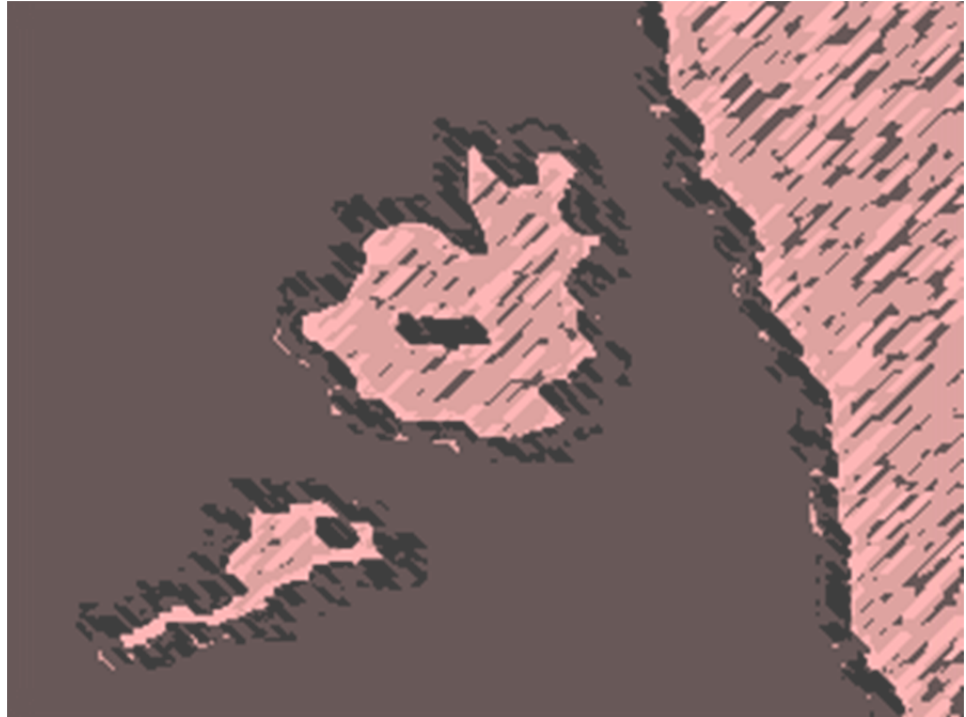

*Subjecteilanden: een robuuste
barrière voor verplaatsing?*

*Onderzoek naar subjectscrambling
en subextractie in actiefzinnen*

Jessica Biermann (3513777)

Bachelor eindwerkstuk Taalkunde

Nederlandse Taal & Cultuur

Universiteit Utrecht

Begeleider: Prof. Dr. N.F.M. Corver

21 juni 2013

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
1. Inleiding	4
2. Theoretisch kader	6
2.1 <i>Licensering in Spec-VP</i>	6
2.2 <i>Spec-TP als landingspositie voor discourse</i>	9
2.2.1 Focus	9
2.2.2 Topic	10
2.2.3 Scrambling	12
2.3 <i>Subjecteilanden</i>	14
2.3.1 Left Branch Condition	14
2.3.2 Successievelijke verplaatsing	15
2.3.3 Condition on Extraction Domain	16
2.3.4 Freezingeffecten	17
2.3.5 De rol van de interfaces bij eilandeffecten	17
2.4 <i>Onderzoeksvraag en hypothese</i>	18
3. Distributie van subjecten	20
3.1 <i>Ongrammaticaliteit bij definiete subjecten in situ</i>	20
3.2 <i>Specifiekheid van indefiniete DP's</i>	22
3.3 <i>Existentiële constructies</i>	23
4. Extractie uit subject-DP's getoetst	25
4.1 <i>Methode</i>	25
4.2 <i>Afname</i>	26
4.3 <i>Resultaten</i>	27
4.3.1 SOV- of SVO-volgorde	28
4.3.2 Predicaatype	29
4.3.3 Subjectpositie	29
4.3.4 Subjecttype	30
4.3.5 Topichood	31
5. Conclusie	32
5.1 <i>Vrije distributie van het subject</i>	32
5.2 <i>Robuustheid van subjecteilanden in het Nederlands</i>	33
5.3 <i>CED of freezing</i>	34
5.4 <i>De interface corrigeert</i>	35
6. Discussie	37
Bibliografie	39
Bijlage 1: Testzinnen vrije woordvolgorde	41
Bijlage 2: Analyse informatiestructuur	47
Bijlage 3: Materiaal toetsend onderzoek	48
Bijlage 4: Resultaten toetsend onderzoek	67

Samenvatting

In dit eindwerkstuk staan subjecteilanden in Nederlandse actiefzinnen centraal. De mobiliteit van subjecten en de consequenties van extractie uit een subject-DP zijn onderzocht. Dit onderzoek vindt aansluiting bij recent onderzoek naar subjecteilanden in andere talen en op deze wijze kan een crosslinguïstieke vergelijking gemaakt worden op het gebied van de opaciteit van subjecteilanden. De centrale vraag van het onderzoek luidt: *In hoeverre heeft verplaatsing van de subject-DP consequenties voor de welgevormdheid van Nederlandse zinnen bij extractie uit de subject-DP?* Om antwoord te geven op deze vraag is eerst een descriptief onderzoek verricht naar de bepalende factoren voor de positie van het subject in de zin en de betekenis voor de informatiestructuur. Vervolgens is een toetsend onderzoek verricht onder moedertaalsprekers naar de consequenties van extractie uit een subject-DP.

Het Nederlands checkt morfosyntactische kenmerken in het verbale domein en zet Spec-TP in als landingsplaats voor Topic. De positie van het subject in de zin is bepalend voor de informatiestructuur. Een subject in situ behoort tot de ongemarkeerde focus van een zin; indien het subject gescrembled wordt naar de linkerperiferie behoort het tot de topic. Indefiniete constituenten kunnen op beide posities voorkomen, definiete subjecten vereisen een verplaatsing naar de Topic-positie. Ondanks de vrije distributie van subjecten heeft het Nederlands te maken met relatief strikte eilandcondities. Door een nadere beschouwing van verschillen in predicaattpe, subjecttype, subjectpositie en topichood wordt duidelijk dat niet alle subjecteilanden zich op dezelfde manier gedragen. CED verklaart eilandeffecten in het Nederlands beter dan *Criterionl freezing*. Bij *freezingeffecten* zou een duidelijk verschil zichtbaar moeten zijn tussen zinnen met een subject in situ of een subject ex situ. Het Nederlands laat deze verschillen echter niet zien. Daarnaast kan *Criterionl freezing* ook de verschillen tussen predicaattypen niet duiden. CED verklaart echter ook niet alle eilandschendingen en geconcludeerd moet worden dat eilandeffecten niet puur syntactisch verklaard kunnen worden. Existentiële constructies markeren een zin als non-topic en door insertie van het *er*-pronomen worden eilandschendingen postsyntactisch "bestreden". De vraag of er een correlatie bestaat tussen deze verbetering in grammaticaliteit en de afwezigheid van een expliciete discourse-rol is echter niet volledig beantwoord en verdient nader onderzoek.

1. Inleiding

Verandering van de basiswoordvolgorde van constituenten is een universele eigenschap van natuurlijke talen. Een wijziging in de canonieke woordvolgorde heeft in het Nederlands tot gevolg dat de informatiestructuur van een zin verandert. De relatie tussen syntaxis en de informatiestructuur wordt zichtbaar door de rangschikking van presuppositionele informatie vóór nieuwe informatie. Zo kan een zin binair gescheiden worden in topic, de oude informatie die door de context is gegeven, en de prosodische ongemarkeerde focus, de nieuwe informatie. (Erteshik-Shir, 2007, Broekhuis, 2007). Het subject beweegt zich relatief vrij tussen deze twee domeinen, geïllustreerd in (1) en (2).

(1)	Ik geloof dat waarschijnlijk <u>een man</u> zwemt	<i>in situ</i>
(2)	Ik geloof dat <u>een man</u> waarschijnlijk zwemt	<i>ex situ</i>

Ondanks de vrije distributie van het externe argument wordt subjectverplaatsing ook onderworpen aan eilandcondities. Koster (1986) stelt dat het Nederlands te maken heeft met relatief strikte eilandcondities. Extractie van het subject-argument uit een DP, leidt tot ongrammaticale zinnen door eilandeffecten. Een onderscheid waarover consensus bestaat in de literatuur is het contrast tussen sterke en zwakke eilanden (Boeckx, 2012). Een sterk eiland verbiedt extractie van argumenten en adjuncten uit hun domein. Een zwak eiland, zoals een Wh-eiland is minder stringent, maar blokkeert bepaalde verplaatsingen. (Boeckx, 2012). Maar ook sterke eilanden variëren in de mate van opaciteit. Polinsky et. al (2012) stellen dat adjuncten uniform sterke eilanden zijn, terwijl subjecteilanden variaties tussen talen onderling laten zien.

De analyse van subjecteilanden is echter vaak gebaseerd op het gedrag van subjecten in de Engelse taal. Recent is de opaciteit van subjecteilanden in het Engels en Russisch onderzocht. (Polinsky et al. 2012). Om te onderzoeken hoe opaak subjecteilanden zijn in het Nederlands zijn testzinnen voorgelegd aan moedertaalsprekers. De reacties op deze zinnen duiden de complexiteit van eilandschendingen: “*Ik vond het wel hele rare zinnetjes*” of “*Wat een lastige zinnen! Ik heb er flink mee zitten stoeien.*” In dit onderzoek staat de mobiliteit van subjecten en de consequenties van extractie uit een subject-DP in actiefzinnen centraal en vindt daarmee aansluiting bij onderzoek naar subjecteilanden in andere talen.

Verschillen in grammaticaliteitsoordelen kunnen verklaard worden door niet uitsluitend de syntaxis, maar ook de rol van existentiële constructies bij het beschouwen van eilandcondities te bestuderen. Ook pragmatische oorzaken, zoals de discourse-rollen focus en topic kunnen een rol spelen. In onderzoek naar eilanden is de relatie tot de discourse echter vaak onderbelicht gebleven. Ik richt mij met dit onderzoek op een eventuele relatie tussen syntactische eilanden en de discourse. Met dit onderzoek hoop ik ten eerste een bijdrage te leveren aan een nadere crosslinguïstieke vergelijking en een beter inzicht in subjecteilanden in het Nederlands. Daarnaast hoop ik een aanzet te geven tot het inzichtelijk maken van de correlatie tussen subjecteilanden en de discourse.

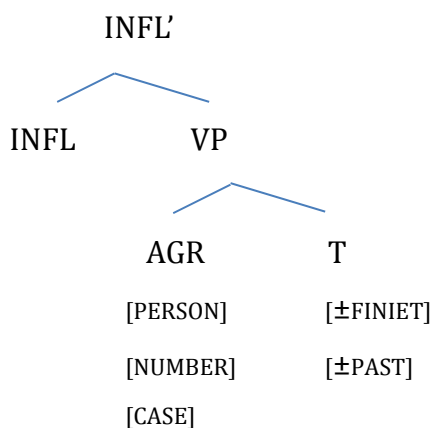
Hoofdstuk 2 vormt het theoretisch kader. Het theoretisch kader schetst een beeld hoe subjectverplaatsing volgens het minimalistisch programma van Chomsky (1995) plaatsvindt en wat dit voor de informatiestructuur van een zin betekent. De functie van Spec-TP staat bij deze beschrijving centraal. Vervolgens wordt een beschrijving gegeven van ketenvorming bij verplaatsingen en van de heersende eilandtheorieën. Het theoretisch kader sluit af met de beschrijving van de onderzoeksvraag en hypothese. In hoofdstuk 3 wordt de distributie van het subject aan de hand van een descriptief onderzoek beschreven. De vier aandachtspunten in dit onderzoek zijn (1) de verschillen in mobiliteit tussen definiete en indefiniete subjecten en predicaattypen, (2) de mobiliteit van specifieke versus niet-specifieke subjecten in actiefzinnen, (3) de rol van existentiële constructies ten behoeve van de discourse en (4) de positie van het subject gerelateerd aan zijn discourse-rol. Hoofdstuk 4 beschrijft het toetsend onderzoek naar de consequenties voor de grammaticaliteit van Nederlandse hoofd- en bijzinnen van extractie uit een subject-DP. Hoofdstuk 5 geeft vervolgens de conclusies weer en hoofdstuk 6 tot slot de discussiepunten naar aanleiding van het onderzoek.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt het theoretisch kader geschetst. In paragraaf 2.1 wordt stilgestaan bij de licensering binnen het VP-domein en paragraaf 2.2 beschrijft daarna de functie van de Spec-TP positie. Paragraaf 2.3 geeft de meest voornamste theorieën weer van eilandcondities die door verplaatsingen ontstaan. Tot slot beschrijf ik in paragraaf 2.4 de onderzoeksvraag.

2.1 Licensering in Spec-VP

Een zin heeft een canonieke woordvolgorde en variatie in de positie van argument-DP's wordt afgeleid door syntactische verplaatsingen. Verplaatsing van het subject ter verkrijging van casus is een kerneigenschap van natuurlijke talen en wordt aangetrokken door de noodzaak om morfosyntactische kenmerken, die eigenschappen voor tijd en congruentie bevatten, te checken. (figuur 1).

Figuur 1. De morfosyntactische eigenschappen binnen het functionele domein.

Chomsky (1995) stelt dat de θ -rol en discourse-corresponderende kenmerken aan een constituent toegewezen worden als de constituent de syntax binnenkomt.¹ De constituenten in het lexicale domein delen een kenmerk met een XP in het functionele domein. (Rizzi, 2004). Dit betekent dat één van de kenmerken van de DP, zoals bijvoorbeeld het $[\pm\text{CASUS}]$ -kenmerk in het verbale domein moet overeenkomen met het $[\pm\text{CASUS}]$ -kenmerk in het functionele domein.² Als deze kenmerken niet congrueren is de

---

¹ Uit: Rizzi (2004). Gebaseerd op de hypothese dat criteriale kenmerken verplaatsing kunnen aantrekken.

² Functionele domein is TP/ IP.

derivatie syntactisch onwelgevormd. Afhankelijk van de *kracht* (“strength”) van het functionele domein verplaatst een XP bij het checken van het kenmerk over *dan* wel covert. Sterke functionele hoofden kunnen een werkwoord of subject ‘aantrekken’, functionele hoofden die dat niet doen zijn zwak. (Zagona, 2002). Dit betekent dat er een parametrische variatie is in de manier waarop morfosyntactische kenmerken worden gecheckt. Chomsky (1995) en daaropvolgend werk heeft laten zien dat er meer dan voldoende bewijs is dat casus en congruentie gecheckt kunnen worden zonder een overte verplaatsing. (Boeckx, 2003).

Het Nederlands laat talrijke structuren zien die betwisten dat een overte verplaatsing naar Spec-TP plaatsvindt om nominatief casus te checken. (Biberauer, 2003). Alexiadou & Anagnostopoulou (2006) beschrijven twee argumenten voor licensering van de subject-DP binnen het verbale domein. Ten eerste bevinden zowel het objectargument als het subjectargument zich in het Nederlands VP-intern. Dit blijkt uit het feit dat ze volgen op adverbiale bepalingen, die de linkerkant van de VP markeren. De positie van argumenten ten opzichte van de adverbiale bepaling wordt verklaard aan de hand van de kracht van de lexicale verbale en nominale kenmerken. Om Spec-TP in het Nederlands te definiëren, moet eerst de kracht van de verbale en nominale kenmerken worden geanalyseerd. Op basis van hoofdzinnen kan geconcludeerd worden dat in het Nederlands het functionele hoofd T door zijn sterke kenmerken als gastheer fungeert voor lexicale items. De V2-constructie in Nederlandse hoofdzinnen, waardoor het finiete werkwoord in C eindigt, trekt een overte verplaatsing van V aan. Volgens het *Head Movement Constraint* moet V successievelijk via T naar de C-positie verplaatst worden. (Travis, 1984). (3) illustreert dit:

- (3) Een student leest een boek
[_{CP} **Een student**_i [_{C'} **leest**_i [_{TP} _t_j [_{T'} [_{VP} _t_j [_{V'} een boek _t_i]]] _T _t_i]]]]

Ingebedde zinnen geven in het Nederlands geen evidentie voor de kracht van de verbale kenmerken. Zowel bij sterke als zwakke kenmerken staat het finiete werkwoord op de finale positie in de structuur, maar het is aannemelijk dat T ook in ingebedde zinnen

verplaatst wordt naar V.³ De nominale kenmerken zijn daarentegen zwak. Zagona (2002) stelt dat bij zwakke nominale kenmerken een pre-verbaal subject niet verplicht is. Het Nederlands laat door adjunctie van adverbia zien dat de woordvolgorde niet gefixeerd is en het subject in een positie in het verbale domein kan blijven staan.

- (4) Vanavond leest waarschijnlijk een student een boek.⁴
 [_{CP} Vanavond_j [_C **leest**_i [_{TP} [_{T'} [_{VP} waarschijnlijk [_{VP} _{t_j} [_{VP} **een student** [_{V'} een boek _{t_i}]]]]] _T _{t_i}]]]]]]
- (5) Vanavond leest Jan waarschijnlijk een boek.
 [_{CP} Vanavond_j [_C **leest**_i [_{TP} **Jan**_k [_{T'} [_{VP} waarschijnlijk [_{VP} _{t_j} [_{VP} _{t_k} [_{V'} een boek _{t_i}]]]]] _T _{t_i}]]]]]]

(4) illustreert dat zinnen die een indefiniet subject bevatten welgevormd zijn wanneer het subject in zijn basispositie staat. Een zin met een definiet subject, zoals (5) illustreert vereist een verplaatsing van het subject naar Spec-TP. Deze voorbeelden tonen aan dat de verplaatsing afhankelijk is van de informatiestatus van het subject en het zijn casus niet in Spec-TP ophaalt. Het tweede argument van Alexiadou & Anagnostopoulou (2006) voor licensering binnen het verbale domein is dat bij VP-vooropplaatsing beide argumenten getopicaliseerd kunnen worden. In het Nederlands kan het subject én het direct object verplaatst worden links van de adverbiale bepaling. (zie (6)).

- (6) ... dat een jonge hond een postbode gisteren gebeten had.
 [_{CP} [_{C'} dat [_{TP} een jonge hond_i [_{TP} een postbode_j; [_{T'} [_{VP} gisteren [_{VP} **t_i** [_{V'} _{t_j}]]]]] _T gebeten had]]]]]]

De c-commandeer-eis stelt echter dat een constituent alleen naar een structureel hogere positie kan worden verplaatst (Zagona, 2002) en verplaatsing naar een lagere syntactische positie schendt zowel het ECP-principe als het “economy”-principe.⁵ Als het subject zijn casus zou ophalen in Spec-TP, zou dit betekenen dat na de verplaatsing naar

---

³ Bij ingebedde zinnen kan achter het verbale cluster een PP verschijnen. Dit moet verklaard worden door extrapositie van de PP of VP-vooropplaatsing. (Koster, 1986, Barbiere, 1995).

⁴ Uit de sporen van (4) blijkt dat Spec-TP in dit voorbeeld leeg is. Een mogelijk om alsnog aan het EPP-principe te voldoen is om het pronomen *er* toe te voegen.

⁵ Het “economy”-principe neemt aan dat verplaatsing vermeden dient te worden indien de verplaatsing niet noodzakelijk is. (Zagona, 2002). Een verplaatsing van zowel het subject naar Spec-TP als het adverbium naar een adjunctie van TP schendt dit principe.

Spec-TP het subject weer *gelowerd* moet worden naar de VP. Uit bovenstaande analyse kan afgeleid worden dat het Nederlands parametrisch is ingesteld op licensering binnen het verbale domein. Nominatief casus wordt aan de subject-DP in Spec-VP toegekend. (Bennis, 1987).⁶

2.2 Spec-TP als landingspositie voor discourse

De Spec-TP positie wordt veelal geassocieerd met nominatief casus, en dus als landingsplaats voor A-verplaatsingen. (Biberauer, 2003). A-verplaatsingen verenigen lexicale elementen met functionele elementen en Spec-TP wordt ingezet om morfosyntactische kenmerken te checken. Een overte verplaatsing uit het verbale domein is het gevolg. Er zijn echter ook talen die Spec-TP gebruiken als landingspositie voor A'-verplaatsingen. (Zagona, 2002). In deze talen wordt de Spec-TP een positie voor het checken van kenmerken die betrekking hebben op de informatiestructuur. In onderstaande subparagrafen worden de voor de informatiestructuur relevante begrippen topic en focus vanuit een syntactisch perspectief belicht.

2.2.1 Focus

Chomsky (1971), Jackendoff (1972) en Lambrecht (1994) definiëren focus als de non-presuppositionele informatie in een zin.⁷ Bij ongemarkeerde focus speelt, in tegenstelling tot bij contrastieve focus, de syntaxis een centrale rol speelt.⁸ (Erteshik-Shir, 2007). Cinque (1993) ziet de syntaxis als een potentiële verklaring voor crosslinguïstieke verschillen in beklemtoning. In hoofdfinale talen wordt de diepste ingebedde constituent beklemtoond, in SOV-talen is het daarentegen de meest ingebedde constituent links van het werkwoord. (Zagona, 2002, Zwart, 2012).

(7) Dat Jan een kind GELD gegeven heeft.

(8) John gave a child MONEY.

---

⁶ Uitgaande van Chomsky (2000) dat een "Criterial Probe" (T) in de structuur een "Criterial Goal" (Spec-VP) zoekt dat hetzelfde criteriaal kenmerk draagt en aangetrokken wordt. (Rizzi, 2007).

⁷ Uit: Erteshik-Shir (2007).

⁸ Bij de definitie van focus wordt onderscheid gemaakt tussen ongemarkeerde (*wide*) en contrastieve (*narrow*) focus. Contrastieve focus geeft een entiteit in de zin een specifieke informatiestatus die aangeeft dat die constituent 'in focus' gekozen is boven een ander alternatief. (o.a. Zwart, 2012). In dit eindwerkstuk wordt contrastief focus (inclusief de wijze en functie van beklemtoning) buiten beschouwing gelaten.

Uit (7) en (8) blijkt dat bij verschillende woordvolgordes wel dezelfde constituent gemarkeerd wordt. Focus wordt dus syntactisch gemotiveerd. Focusmateriaal is de nieuwe informatie in de zin en de woordvolgorde toont aan wat de nieuwe informatie is. In dit eindwerkstuk hanteer ik de definitie van Diesing (1992⁹) die het verschil tussen focus en topic-materiaal verbindt met de positie binnen de syntactische structuur. VP-intern materiaal behoort tot de focus en VP-extern-materiaal behoort tot de topic van een zin. Dit verklaart ook waarom nieuwe informatie in veel talen achteraan staat.

2.2.2 Topic

Volgens de Strawson-Reinhart-benadering heeft topic drie centrale eigenschappen. (Erteshik-Shir, 2007).

- (a) *Topic is die constituent waar de zin over gaat.*
- (b) *Topic is de bekend veronderstelde constituent van een zin.*
- (c) *De waarheidswaarde van een bewering wordt vastgesteld aan de hand van de topic van een zin.*

Over de eerste twee karakteristieken bestaat consensus in de literatuur. (Erteshik-Shir, 2007). Topic beschrijft (a) de “aboutness” van een zin en (b) wordt bekend verondersteld bij zowel de spreker als de hoorder (Zagona, 2002).¹⁰ De derde eigenschap is controversiëler. Strawson meent dat indien de topic is waar de rest van de zin over gaat en daardoor de zin wordt beoordeeld ten opzichte van de topic, het een referentie moet hebben om de waarheidswaarde te kunnen bepalen. (Erteshik-Shir, 2007). Hieruit volgt ook dat alle zinnen een topic moeten hebben, aangezien alle zinnen een waarheidswaarde moeten hebben. In deze scriptie ga ik uit van alle drie de karakteristieken van Topic en van het feit dat elke zin een topic moet bevatten.

Een verplaatsing naar de linkerperiferie wordt gemotiveerd door een topic-toewijzing (Erteshik-Shir, 2007). Deze toewijzing zorgt er volgens Rizzi (2007) voor dat topics verplaatst worden naar een toegewezen specificer-positie. De verplaatsing wordt

---

⁹ Uit: Erteshik-Shir (2007)

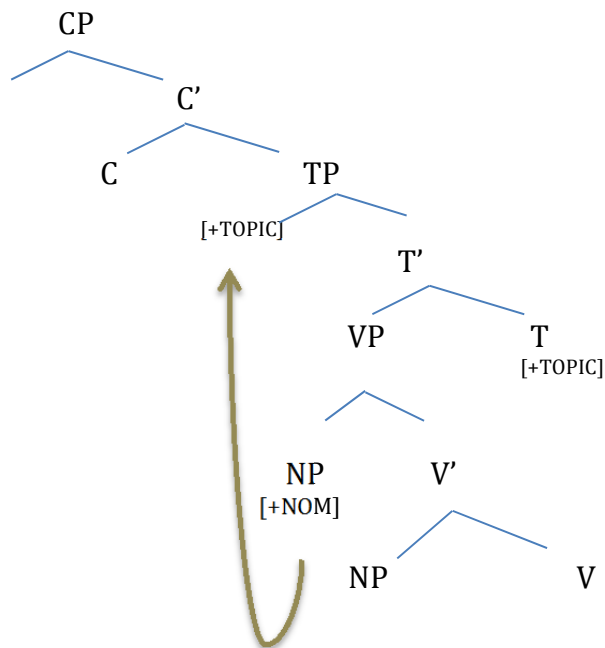
¹⁰ Reinhart neemt deze eigenschap van topic niet over, omdat indefiniëte constituenten ook tot de topic kunnen behoren, terwijl indefiniëte constituenten, hoewel bekend voor de spreker, nieuw zijn voor de hoorder. Ik ga er vanuit dat indefiniëte constituenten wel tot de topic van een zin behoren, verklaard vanuit de syntactische verplaatsing naar het middenveld.

aangetrokken door een specifiek kenmerk dat gecheckt moet worden. Dit kan als volgt worden omschreven:

Een topic van de zin moet in een Spec-Head relatie staan met $X^0_{[TOPIC]}$.

Een $X^0_{[+TOPIC]}$ moet in een Spec-Head relatie staan met de topic.

Het topic-criterium zorgt ervoor dat de topic voorkomt in de specifier van het hoofd dat het topic-kenmerk draagt. (Zagona, 2002). Een topic-XP kan dus alleen landen in een Spec-positie van het hoofd dat topic-eigenschappen heeft. Een sterk topic-kenmerk dwingt een overte verplaatsing af. Zo kan een constituent een hogere positie in de syntactische structuur bereiken. In dit eindwerkstuk neem ik aan dat topic wordt geassocieerd met Spec-TP en dat in het Nederlands het Topic-kenmerk zich op T bevindt. Het getopicaliseerde element moet verplaatst worden naar Spec-TP, dat als discourse-configurationele positie wordt gebruikt. Indien het subject onderdeel is van bekend veronderstelde informatie trekt het Topic-criterium op T de verplaatsing aan. Consequentie is ook dat andere topicale XP's, zoals prepositionele bepalingen en adverbia naar Spec-TP verplaatst kunnen worden en dat deze positie een landingsplaats is geworden voor A'-verplaatsingen.

Figuur 2. Topichood van Spec-TP en de mogelijke verplaatsing van de subject-DP naar de Topic-positie.

Figuur 2 illustreert dat de subject-DP voor topic verplaatst wordt naar Spec-TP. Subjecten behoren natuurlijkerwijs tot de topic van een zin en worden door Ertshik-Shir (2007) benoemt tot ongemarkeerde topics. In Nederlandse hoofdzinnen verplaatst door de V2-constructie de topic successievelijk naar Spec-CP om zo in een pre-verbale positie terecht te komen.¹¹

- (9) Jan koopt morgen een nieuwe auto. *Topicalisatie subject*
Ik dacht dat Jan morgen een nieuwe auto koopt.
- (10) Wanneer koopt Jan een nieuwe auto? *“Topicalisatie” Adv*
Morgen koopt Jan een nieuwe auto.

Daarnaast kunnen in het Nederlands ook adverbiale bepalingen, die geen informationele eigenschappen hebben, vooropgeplaatst worden, zoals (10) laat zien. In de context van vraagzinnen wordt deze constituent geïdentificeerd door het antwoord. Als antwoord op een vraag lijkt een vooropgeplaatst adverbium iets te maken te hebben met topic. Distributionele eigenschappen laten ook zien dat vooropgeplaatste adverbia een andere positie in de zin hebben als de hoofdtopic. Ze worden verplaatst naar het middenveld van de syntactische structuur, maar delen niet een relatie met de informatiestructuur (Rizzi, 2007). Door vooropplaatsing van het adverbium naar de linkerperiferie (naar Spec-CP) wordt de adverbiale bepaling in de zin benadrukt. Vanuit dit oogpunt kan het vooropgeplaatste adverbium gezien worden als een tweede topic in de zin.

2.2.3 Scrambling

Uit de beschrijving in paragraaf 2.2.1 en 2.2.2 is gebleken dat de syntaxis verantwoordelijk is voor de positie van zowel de focusconstituenten als de bekend veronderstelde informatie. Verplaatsing van een subject wordt geblokkeerd wanneer het behoort tot de ongemarkeerde focus van de zin, maar is verplicht in het geval van topichood. Scrambling is het proces waardoor een constituent uit zijn basispositie in de VP landt in het domein van topic. Het is een proces dat voorkomt in vrije woordvolgorde talen en is de reden waarom zinnen een non-canonieke woordvolgorde hebben. De term scrambling wordt voor het eerst genoemd in Ross' dissertatie *Constraints on Variables in Syntax* (1967), die het behandelde als een stilistische regel. In de daaropvolgende

---

¹¹ Uit: Rizzi (2000).

literatuur zijn verschillende definities geformuleerd. Zwart (2012) beschrijft scrambling als het volledige complex aan verschijnselen die een variabele woordvolgorde in het middenveld laten zien. Corver & van Riemsdijk (1994¹²) beschrijven het als een syntactisch herordeningsproces en Zagona (2002) als een verplaatsingsregel die een constituent naar een hogere positie in de structuur mag verplaatsen. Door scrambling kunnen constituenten verschijnen in een variëteit van woordvolgordes zonder dat de kernbetekenis van een zin verandert, zoals (11) en (12) illustreren.

- (11) Dat hoogstwaarschijnlijk gisteren een rijke man een nieuwe auto kocht.
(12) Dat een rijke man hoogstwaarschijnlijk gisteren een nieuwe auto kocht.

De analyse van scrambling is veelal gericht op het gedrag van direct objecten. (o.a. Zagona, 2002; van Gelderen, 2003; de Hoop, 1997;2000¹³). Broekhuis (2007) meent dat het gedrag van subjecten gelijk is aan dat van direct objecten en dit betekent dat de analyse voor direct objecten ook adequaat is voor subjecten. De vraag of scrambling een A- of een A'-verplaatsing is blijft een continu onderwerp van discussie onder taalkundigen. Broekhuis (2007) markeert het onderscheid tussen de twee processen aan de hand van de volgende termen: *object/ subject shift* voor A-verplaatsingen en scrambling voor A'-verplaatsingen.¹⁴ Ook van Gelderen (2003) beschrijft scrambling als een A'-verplaatsing. Zij definieert scrambling als een syntactische verplaatsing die gemotiveerd wordt door de informatiestructuur. Zij omvat topicalisatie als een vorm van scrambling: een A'-verplaatsing naar de linkerperiferie.¹⁵ Door vooropplaatsing van een constituent wordt deze uit de focus-set gehaald en gemarkeerd als topic. In dit eindwerkstuk hanteer ik de definitie van van Gelderen en stel dat het Nederlands scrambling toepast om een constituent te topicaliseren en zo de presuppositionele informatie codeert. De verplaatsing van het subject uit het verbale domein naar de Spec-TP positie is, indien het tot de topic van de zin behoort, een noodzakelijke markering die wordt bereikt door een scrambling-operatie.

---

¹² Uit: Erteshik-Shir (2007).

¹³ Uit: Erteshik-Shir (2007).

¹⁴ Objectscrambling leidt niet tot dezelfde conclusie over topicalisatie. Het direct object zal in deze zinnen niet tot de hoofdtopic van de zin behoren. Waar het voor het direct object een optionele verplaatsing is, is het ten behoeve van het checken van topic-kenmerken een verplichte verplaatsing van het subject naar Spec-TP.

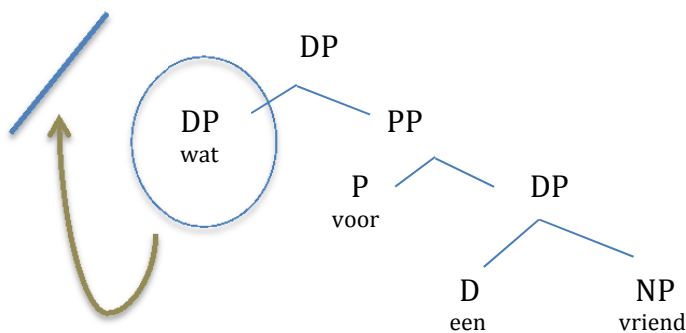
¹⁵ Topicalisatie is de term die in dit eindwerkstuk wordt gehanteerd voor alle herordeningsprocessen waarbij een constituent naar voren verplaatst wordt om het Topic-kenmerk te checken.

2.3 Subjecteilanden

De literatuur over eilanden beschrijft verplaatsingen uit eilanddomeinen. Syntactische eilanden worden voor het eerst benoemd in Ross' dissertatie *Constraints on Variables in Syntax* (1967), waarin hij een hele reeks localiteitscondities voorstelde. Carnie (2007) beschrijft dat syntactische eilanden in opeenvolgende theorieën, onder invloed van Chomsky (1973, 1977), gezien worden als een domein waaruit elke vorm van verplaatsing verboden is. In de recentere literatuur worden beschrijvingen van eilanden gegeven die minder stringent zijn. Hieruit blijkt reeds dat over de schending van eilandcondities onder taalkundigen geen consensus heerst. In onderstaande subparagrafen wordt eerst de relevante eilandconditie voor dit eindwerkstuk beschreven. Vervolgens wordt de – voor subjecteilanden – relevante ketenvorming beschreven en tot slot de heersende eilandtheorieën.

2.3.1 Left Branch Condition

Eén van eilandcondities die Ross in 1967 formuleerde is de *Left Branch Condition*. Deze conditie stelt dat een DP die zich bevindt op een linkertak van een bevattende DP niet geëxtraheerd mag worden.¹⁶ Zo kunnen constituenten binnen het DP-domein vrij bewegen, maar verplaatsing uit een DP leidt tot ongrammaticaliteit.

Figuur 3. Syntactische structuur van een bevattende DP aan de hand van de Wat-voor constructie. De linkertakconstituent kan niet herschikt worden.

Volgens de LBC-conditie wordt de immobiliteit van bepaalde elementen verklaard door de syntactische plaatsing in de structuur. Ross stelt dat geen DP die de linkertakconstituent is van een bevattende DP herschikt kan worden uit deze DP. Het Nederlands gehoorzaamt over het geheel genomen de LBC-conditie, maar bepaalde

¹⁶ uit: Lexicon of Linguistics

constructies vormen een uitzondering op deze conditie. (Corver, 2005). Eén van de uitzonderingen is de woordcombinatie die een classificering van een argument bevraagt: *wat voor* en *wat voor een*. Constituenten met *wat voor* (een) als determinator kunnen in bepaalde - niet in alle - gevallen gesplitst worden: *wat* verplaatst naar de eerste zinspositie, terwijl de rest van de constituent in het middenstuk van de zin achterblijft. Er is sprake van een subject-object asymmetrie.

(13) Wat heeft Jan gisteren voor man gezien?

(14) *Wat hebben voor mensen gisteren hun huis verkocht?

(13) en (14) laten zien dat bij twee constituenten die zich in een predicaat-argument relatie bevinden subextractie kan plaatsvinden, maar subextractie van het subject tot onwelgevormdheid leidt. Den Besten (1981) legt het verschil uit doordat subjecten niet juist gebonden worden. (Corver, 2005; Koster, 1987).

2.3.2 Successievelijke verplaatsing

Syntactische verplaatsingen worden gekenmerkt door hun lokale karakter en verplaatsing vindt plaats in kleine, (maar noodzakelijke) recursieve stappen. Zo creëren NP-verplaatsingen een keten van sporen, die gecoïndexeerd moet worden met een c-commanderend antecedent in hetzelfde domein. (Boeckx, 2003). Het begrip keten, oorspronkelijk geïntroduceerd door Chomsky, speelt een belangrijke rol in de syntactische theorie. Een keten wordt gevormd door het verplaatste element op de landingsplaats en het spoor dat in de basispositie staat. De keten bestaat daarnaast uit bepaalde niet-interpretabele verplaatsingen die noodzakelijk zijn om een “criterial” positie in successievelijke stappen te bereiken. (Rizzi, 2004). Een keten bevat een unieke functie (voor discourse of θ) en een unieke referent. Een A'-keten verbindt de positie waar een argument zijn θ -rol en casus toegewezen krijgt en de linkerperifere positie waar de constituent de discourse-eigenschappen door middel van een kenmerk toegewezen krijgt. (Rizzi, 2004). Syntactische eilanden ontstaan wanneer verplaatsing wordt afgedwongen en successievelijke verplaatsing mislukt.

2.3.3 Condition on Extraction Domain

Onderzoek door Cattell (1976) en Huang (1982) stelt dat extractie uit verplaatste constituenten over het algemeen verboden is. Deze conditie staat bekend als de *Condition on Extraction Domain*. (Boeckx, 2012).

Condition on Extraction Domain (CED)

A phrase A may be extracted out of a domain B only if B is properly governed.
(Huang, 1982)

Deze conditie beschrijft dat een constituent A alleen geëxtraheerd mag worden uit een domein B als B juist gebonden is. De term “juist gebonden” (proper government) verduidelijkt Huang (1982) door:

α is governed by β if α is c-commanded by β and no major category or major category boundary appears between α and β .

α wordt gebonden door β als α ge-c-commandeerd wordt door β en geen grote categoriale barrière tussen α en β verschijnt.

Het CED-principe stelt dus dat eilanden worden gevormd doordat het spoor niet juist gebonden wordt (*Empty Category Principle*). Het ECP-principe belemmert verplaatsing wanneer de hoogste kopie niet meer overeenkomt met de rest van de kopieën uit de keten. Dit resulteert bij subextractie in onwelgevormdheid. (Lasnik, 2001) Ten tweede stelt het CED-principe dat eilanden tot stand komen doordat het domein waaruit verplaatsing plaatsvindt niet juist gebonden wordt (*Condition on Extraction Domain*). (Boeckx, 2012). Extractie uit het thematisch gerelateerd domein wordt vervolgens geblokkeerd. Schending van het CED-principe wordt voorkomen als de sporen die ontstaan bij dislocatie geïdentificeerd kunnen worden. De identificatie kan (1) via de selectie-relatie met een hoofd: *head-government*. (Lasnik & Boeckx, 2007). Subjecten zijn echter, in tegenstelling tot objecten, niet lexicaal gebonden en schenden deze eerste conditie. Identificatie moet dus plaatsvinden via de tweede conditie: een keten-relatie met het antecedent. Subjecten zijn afhankelijk van de binding van de gevormde keten.

2.3.4 Freezingeffecten

In de recente literatuur wordt gesteld dat de *Condition on Extraction Domain* inaccuraat is en extractie uit in situ subjecten toegestaan is. (Stepanov 2001; 2007¹⁷; Boeckx, 2003). Eilandeffecten worden door Stepanov toegeschreven aan *freezing* van een XP. (Rizzi, 2007). De term *freezing* gaat terug naar Ross (1967) die stelt dat na verplaatsing een XP wordt gezien als een eenheid en de XP ook een eenheid moet blijven, waaruit geen constituent kan ontsnappen. (Boeckx, 2012). Stepanov stelt dat elke vorm van verplaatsing een constituent opmaak maakt voor extractie. Boeckx en Rizzi hanteren een restrictievere benadering. Boeckx beschrijft *feature-drive freezing* waarbij sommige vormen van verplaatsing, voornamelijk casusgerichte verplaatsing, leiden tot eilandcondities. (Polinsky et. al, 2012). Rizzi (2007) beperkt zich tot *criterial freezing*:

Criterial freezing in a criterial configuration, the Criterial Goal is frozen in place
(Rizzi, 2007).

Rizzi onderscheidt twee verschillende posities in de syntactische structuur. De s-selectiepositie waar de *thèta*-rol en casus wordt uitgedeeld en de criteriale positie waar discourse corresponderende kenmerken worden gecheckt. Net zoals een argument een unieke *thèta*-rol ontvangt, krijgt het ook een uniek discourse-kenmerk toegewezen. (Rizzi, 2004). Zodra het argument dit kenmerk heeft gecheckt, sluit de keten van verplaatsing. Op deze manier beperkt *freezing* de mogelijkheid van meervoudige A'-checking. In dit eindwerkstuk hanteer ik de definitie van Rizzi en benader *freezing* als een belemmering van een verplaatsing naar een A'-positie. De Spec-positie van een *criterial* hoofd draagt een kenmerk dat de verplaatsing aantrekt.¹⁸ De Spec-TP positie draagt in het Nederlands het Topic-kenmerk. Zodra de constituent deze positie bereikt is verdere verplaatsing door *freezing*-effecten niet mogelijk.

2.3.5 De rol van de interfaces bij eilandeffecten

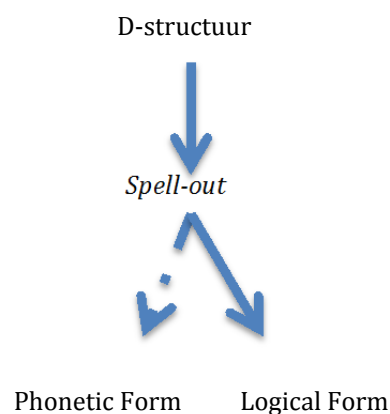
CED en *freezing* zijn uitsluitend gebaseerd op belemmeringen die in de syntaxis ontstaan. In de recentere literatuur is er een "interface-gebaseerde" manier van denken ontstaan over eilandeneffecten. Syntaxis is niet toereikend voor de uitleg van eilandeffecten. (Boeckx, 2012). Belangrijk voor deze nieuwe manier van denken over

---

¹⁷ uit: Polinsky et. al (2012).

¹⁸ Boeckx en Chomsky spreken in dit kader van "strong features". (Boeckx, 2008).

eilanden is de rol van de interfaces, die inwerken op de syntaxis. De interfaces verklaren waarom bepaalde structuren die gegenereerd worden door de syntactische component grammaticaal beter worden beoordeeld dan andere structuren. (Boeckx, 2012). Het model van de interfaces beschrijft dat een afgeleide syntactische structuur bestaat uit meerdere *phases* (domeinen) die, zodra deze gebouwd zijn, verstuurd worden naar het externe systeem voor *spell-out*. Vanuit daar wordt de zin langs twee paden verstuurd naar de *Phonetic Form* (PF) en de *Logical Form* (LF).

Figuur 4 De vorming van een zin en de twee interfaces PF en LF (Carnie, 2007)

Concreet betekent dit dat zodra een domein gevormd is, het complement van dat domein wordt verstuurd naar *spell-out*. Eén van de domeinen die daarmee geconstrueerd wordt – als complement van CP – is het TP-domein. Doordat het externe systeem het TP-domein als een keten ontvangt is het een gesloten domein, dat niet heropend kan worden. (Boeckx, 2012). Beweging binnen het domein is mogelijk, verplaatsing uit het domein is echter verboden. Hiermee beschrijft deze theorie dezelfde barrières als de LBC-conditie. In lijn met de *Left Branch Condition* wordt subextractie belemmerd. Eilandeffecten ontstaan doordat delen van de structuur (te) vroeg naar het externe systeem worden verstuurd. In de interfaces kunnen vervolgens syntactische processen plaatsvinden die respectievelijk vorm en klank of semantiek beïnvloeden. Zo worden schendingen van eilandeffecten in deze interfaces postsyntactisch opgelost.

2.4 Onderzoeksvraag en hypothese

Uit de beschrijving van de theorie is gebleken dat de informatiestatus van het subject bepalend is voor zijn positie in de zin. Het subject in een positie in het verbale domein,

en dus als complement van VP, betekent dat het onderdeel is van de focus, een subject in een Spec-positie maakt het tot de topic van de zin. De vraag die centraal staat in dit eindwerkstuk is of de positie van het subject ook consequenties heeft voor de verdere mobiliteit van het subject. Door testzinnen voor te leggen met het subject in Spec-TP positie en zinnen met het subject in situ kan getoetst worden welke eilandtheorie voor het Nederlands bepalend is. De *wat-voor* constructie fungeert als toets voor extractiemogelijkheden. De opaciteit van eilanden wordt onderzocht aan de hand van de positie van het subject in de zin co-gevarieerd met het predicaatype en subjecttype.

Mijn onderzoeksvraag luidt:

In hoeverre heeft verplaatsing van de subject-DP consequenties voor de welgevormdheid van Nederlandse zinnen bij extractie uit de subject-DP?

Aan de hand van onderstaande vragen wordt de mobiliteit van subjecten in actiefzinnen en de consequenties van extracties voor de welgevormdheid van zinnen nader bestudeerd.

1. Wat zijn bepalende factoren voor de vrije distributie van subjecten in het Nederlands?
2. Wat betekent de positie van het subject voor de informatiestatus van een zin?
3. Welke rol hebben existentiële constructies voor de informatiestatus van een zin?
4. Wat zijn en welke theorie verklaart de consequenties van extractie uit de subject-DP in een zin in SVO- en in SOV-volgorde voor de welgevormdheid bij definiete en indefiniete subjecten?

Hypothese:

De hypothese die hieronder is opgesteld sluit aan bij de hoofdvraag van het onderzoek.

Een subject-DP in een syntactische positie die correspondeert met een presuppositionele lezing is een eiland voor extractie zowel bij zinnen met een SOV- als SVO-woordvolgorde.

3. Distributie van subjecten

In hoofdstuk 2 is beschreven dat de verplaatsing van het subject naar de linkerperiferie een configuratie is voor Topichood. In dit hoofdstuk wordt de mobiliteit van het subject geanalyseerd door insertie van sententiële adjuncten.¹⁹ Modale en evaluerende bepalingen, kunnen ten opzichte van DP's in principe in alle posities tussen C en V voorkomen. (Booij, 1974, Verhagen, 1979). Daardoor zijn deze adverbialen uitermate geschikt om de mobiliteit van subjecten te onderzoeken. Aan de hand van testzinnen analyseer ik de distributie van subjecten in verhouding tot de informatiestructuur van de zin. Aan de hand van een aantal subjectvarianten en in zinnen met verschillende predicaattypen wordt de mobiliteit en de noodzaak van deze mobiliteit beschreven.²⁰ De definiëte subjecten worden in paragraaf 3.1 beschreven. In paragraaf 3.2 worden vervolgens de variaties bestudeerd tussen specifieke en niet-specifieke indefiniëte subjecten. Paragraaf 3.3 geeft tot slot de rol weer van existentiële constructies in relatie tot de informatiestructuur.

3.1 Ongrammaticaliteit bij definiëte subjecten in situ

Verplaatsing van een subject leidt in bepaalde constructies tot ongrammaticale zinnen. Een belangrijk onderscheid is dat tussen definiëte en indefiniëte constituenten. Indefiniëte constituenten hebben, in tegenstelling tot definiëte constituenten, de mogelijkheid om personen of zaken in de zin te introduceren. (Verhagen, 1979). Dit is de reden dat de mobiliteit van indefiniëte subjecten vrijer is. Indefiniëte subjecten zijn in hun basispositie welgevormd, maar ook in een syntactische positie die correspondeert met een presuppositionele lezing. Definiëte naamwoordelijke constituenten duiden daarentegen in een zin personen of zaken aan die al geïntroduceerd zijn. (Verhagen, 1979). De spreker noemt deze in de veronderstelling dat de hoorder begrijpt wie of wat hij bedoelt, over wie of wat hij het heeft. De identificatie van het subject komt tot stand op grond van context en/of situatie.²¹

---

¹⁹ Deze analyse vindt enkel plaats op zinnen met SOV-volgorde, om de analyse uit te voeren zonder restricties die mogelijk door V2 in SVO-volgorde worden opgelegd.

²⁰ Getoetst worden verschillen tussen definiëte en indefiniëte Det-DP's, Num-DP's en persoonlijke voornaamwoorden. Zinnen zijn beoordeeld zonder toepassing van contrastief focus.

²¹ Onder 'context' wordt het taalaanbod verstaan dat voorafgaat aan datgene wat geïdentificeerd moet worden, met 'situatie' zijn alle niet-talige factoren bedoeld die tot de identificatie kunnen bijdragen.

De eerste groep van definiete constituenten die onderzocht is, zijn pronomina. Definiete persoonlijk voornaamwoorden worden niet als nieuwe informatie geïntroduceerd en behoren per definitie tot de presuppositie van de zin.²²

- (15) *Ik dacht dat misschien morgen zij arriveert. *in situ*
(16) Ik dacht dat zij misschien morgen arriveert. *ex situ*

Verhagen (1979) beschrijft dat persoonlijk voornaamwoorden worden gebruikt voor referenten die dusdanig bekend zijn dat er geen omschrijvende DP nodig is om ze zonder misverstand aan te duiden en pronomina behoren daardoor natuurlijkerwijs tot de presuppositie. Het in de context herhalen van de volledige DP is overbodig, maar het persoonlijk voornaamwoord moet wel een contextuele coreferent hebben die reeds in een eerdere zin is geïntroduceerd. Dit verklaart waarom het subject in (16) getopicaliseerd moet worden en verplaatst dient te worden naar het middenveld.

Zinnen met definiete lidwoorden leiden daarentegen niet in alle gevallen tot ongrammaticaliteit, dit is afhankelijk van het predicaattype.²³ Transitieve en ditransitieve zinnen met een laag definit subject zijn minder welgevoemd dan die met een hoog gepositioneerd subject. Verhagen (1986) verklaart dit doordat zinnen met een laag subject eenvoudiger geconstrueerd kunnen worden omdat het direct object afwezig is. In transitieve en ditransitieve zinnen kan het subject alleen lager staan dan het adverbium indien contrastief focus op het subject wordt toegepast. Dit blijkt uit voorbeelden (17-20).

- (17) ... dat hoogstwaarschijnlijk volgende week de minister aftreedt.
(18) ... dat de minister hoogstwaarschijnlijk volgende week aftreedt.
(19) *... dat waarschijnlijk tijdens het middaguur de man de zebra voert.
(20) ... dat de man waarschijnlijk tijdens het middaguur de zebra voert.

Kirsner (1979) verklaart dit verschil doordat bij de aanwezigheid van twee argumenten het subject noodzakelijkerwijs tot de *agent* behoort, die correspondeert met het hoofdkarakter van de discourse. Agentrollen van subjecten corresponderen

---

²² Voor een overzicht van alle testzinnen verwijs ik naar bijlage 1.

²³ Voor de volledige resultaten en overzichtstabellen verwijs ik naar bijlage 2.

over het algemeen met topichood.²⁴ Een verplaatsing naar een hogere positie is daardoor noodzakelijk. Zoals (17) en (18) aantonen zijn testzinnen met een éénplaatsig predicaat, in overeenstemming met bovenstaande analyse, welgevormd.

Telwoorden vormen een uitzondering binnen de groep van definiete constituenten. Definiete telwoorden kunnen zowel in de focus- als de topicpositie voorkomen, zoals (21) en (22) illustreren.

(21)	Ik geloof dat inderdaad vandaag twee honden rennen	<i>in situ</i>
(22)	Ik geloof dat twee honden inderdaad vandaag rennen	<i>ex situ</i>

Dit kan verklaard worden doordat een definiet telwoord nieuw geïntroduceerd kan worden en daarmee dus behoort tot de focus van de zin. De definiete constituent ontvangt dan een niet-specifieke lezing. De constituent kan echter ook verplaatst worden naar de gemarkeerde Topic-positie, waardoor de DP een specifiekere lezing krijgt. Definiete telwoorden gedragen zich als het ware als indefiniete constituenten.

3.2 Specifiekheid van indefiniete DP's

De verplaatsing van een indefiniet subject is geen noodzaak ten behoeve van grammaticaliteit, maar vindt zijn oorzaak in de informatiestructuur. Bij indefiniete constituenten worden specifieke en niet-specifieke subjecten onderscheiden. Een constituent is niet-specifiek indefiniet als hij een persoon of zaak aanduidt die nog niet eerder geïntroduceerd is en die dus voor de spreker en voor de hoorder niet identificeerbaar is.²⁵ Een specifieke indefiniete constituent is daarentegen alleen nieuw voor de hoorder. Specifieke subjecten bevatten een markeerder die aangeeft dat de spreker een specifieke referent voor ogen heeft. (Ertshik-Shir, 2007). Broekhuis (2007) onderzocht de mogelijkheden van scrambling van het subject en concludeert dat een verplaatsing van niet-specifieke indefiniete DP's naar de topic-positie leidt tot onwelgevormdheid. Niet-specifiek indefiniete NP's verplaatsen niet uit het verbale domein, omdat ze tot de focus van de zin behoren en daarom in een finale positie in de zin staan. In (23) staat het subject *in situ* en heeft een niet-specifieke lezing.

---

²⁴ uit: Verhagen (1986).

²⁵ Definitie uit E-ANS.

(23)	Dat inderdaad zojuist een hond blaft	<i>niet-specifiek</i>
(24)	Dat een hond inderdaad zojuist blaft	<i>specifiek</i>

In (24) behoort *een hond* tot de presuppositie, wat inhoudt dat de identiteit ervan vast moet staan. Een verplaatsing naar een hogere positie in de syntactische structuur is vereist. (Zwart, 2012).

3.3 Existentiële constructies

In het Nederlands worden existentiële constructies gevormd door insertie van het pronomen *er*. Het *er*-pronomen is geen argument-DP (Koster, 1987, Bennis, 1987), heeft geen thematische rol en insertie van *er* schendt het thèta-criterium niet. Bennis (1987) stelt dat het expletief altijd in een zinsinitiële (en daarmee pre-verbale) positie verschijnt en dus alleen kan voorkomen in zinnen met een subject in de focuspositie. Bennis analyseert daarnaast de aanwezigheid van het expletief en concludeert dat de insertie van het *er*-pronomen niet syntactisch gemotiveerd is, omdat er geen syntactische redenen zijn waarom *er* niet voorkomt in combinatie met een definitief subject. De resultaten van het descriptief onderzoek (bijlage 2) illustreren inderdaad dat invoeging van het expletief bij definitieve subjecten tot ongrammaticaliteit leidt. Vanuit een syntactische analyse moet het *er*-pronomen volgens de *Expletive insertion rule* geïnserteerd worden in Spec-TP. (Carnie, 2007). Op basis van de aanname van Bennis (1987) heb ik geanalyseerd of *er* in Spec-TP wordt ingevoegd en het volgende kan geconcludeerd worden:

- (a) *In een zin "morgen leest (er) een man waarschijnlijk een boek" kan de Spec-TP-positie al gevuld zijn door een getopicaliseerde constituent. Desondanks is er-insertie mogelijk.*
- (b) *De kernbetekenis van de zin met insertie van het expletief is equivalent aan een zin zonder invoeging van een expletief.*

Spec-TP is in Nederlandse zinnen niet noodzakelijk gevuld, maar de mogelijkheid bestaat dat door topicalisatie de Spec-TP positie wordt gevuld. Desondanks kan *er* in de zin geïnserteerd worden, zonder dat dit onwelgevormdheid leidt. Ten tweede is de kernbetekenis van een zin met invoeging van *er* niet wezenlijk anders dan wanneer het

expletief niet wordt ingevoegd. Dit leidt tot de aanname dat wanneer het externe systeem op het moment van *spell-out* de zin naar de PF- en LF-interface verstuurt *er* niet geïnserteerd is. Door insertie van *er* in PF leidt het semantisch gezien niet tot problemen in LF, omdat de betekenis van de zin equivalent is. *Er* wordt dus niet in de syntaxis, maar in de PF-interface geïnserteerd. Dit betekent dat covert een expletief wordt ingevoegd met een tweeledig doel. Ten eerste om de afwezigheid van een thematisch subject te compenseren. Als er geen materiaal is om Spec-TP te vullen, dan kan als "last resort" een semantisch leeg element in PF geïnserteerd worden om te voldoen aan de EPP-eigenschap en de structuur te redden. (25) en (26) illustreren dit.

- (25) *Ik hoorde dat wordt gevoetbald
- (26) Ik hoorde dat er wordt gevoetbald
- (27) Ik dacht dat (er) morgen waarschijnlijk een man een boek leest.
- (28) Waarschijnlijk leest (er) morgen een man een boek.

Uit (27) en (28) blijkt dat het Nederlands ook een expletief kan inserteren bij in situ subjecten. Het expletief vult in dit geval niet een lege subjectpositie, maar wordt ingevoegd om aan te geven dat de argument-DP niet de topic van de zin is. De insertie wordt in dit geval gemotiveerd vanuit de discourse. Strawson stelde dat topic een referent in de zin moet hebben om waarheidswaarde te kunnen bepalen. De vorming van zulke existentiële constructies heeft consequenties voor de informatiestructuur. Indien er geen topic-element beschikbaar is kan er een expletief verschijnen, die de functie van topic vervult. (Ertshik-Shir, 2007). Gundel (1974) heeft beargumenteerd dat zulke zinnen een topic hebben in de vorm van elementen die de tijd en/ of plaats aanduiden van hetgeen wat wordt beweerd. Topic wordt dus contextueel gedefinieerd. Vanwege het niet-referentiële karakter heeft *er* geen topicale functie, maar wordt het ingevoegd om een zin als non-topic zin te markeren.²⁶

---

²⁶ Andere constructies die dit ook bewerkstelligen worden buiten beschouwing gelaten.

4. Extractie uit subject-DP's getoetst

In hoofdstuk 3 is het descriptieve onderzoek beschreven over de vrije distributie van het subject en de rol van het subject in de discourse. Deze beschrijving van de mobiliteit van subjecten verbind ik met de opties en consequenties van subextractie bij subject-DP's. In paragraaf 4.1 bespreek ik de methode. In paragraaf 4.2 geef ik een kort verslag van de afname en een beeld van de respondenten van het onderzoek. In paragraaf 4.3 volgen tot slot de belangrijkste resultaten.

4.1 Methode

Het doel van het onderzoek is om de extractabiliteit uit subjecteilanden in het Nederlands te toetsen aan de hand van zinnen met een subject in situ en ex situ. In het theoretisch kader zijn de heersende theorieën van eilandcondities besproken: *CED* en *freezing*. In het descriptieve onderzoek is bestudeerd wat de positie van het subject betekent voor de informatiestructuur. Door deze analyse te verbinden aan de mogelijkheden voor subextractie kan er naast een syntactisch oordeel ook een discourse-gerelateerde conclusie getrokken worden over de opaciteit van subjecteilanden.

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden is een vragenlijst met testzinnen opgesteld met als doel grammaticaliteitsoordelen onder moedertaalsprekers van het Nederlands te verwerven. Het toetsend onderzoek is afgenomen onder twee groepen. In totaal zijn 64 testzinnen voorgelegd. Voor vier predicaattypes zijn 8 x 2 testzinnen opgesteld. De zinnen zijn in SVO- en SOV-volgorde aangeboden. Per predicaatype worden definiete subjecten, indefiniete subjecten en existentiële constructies bevraagd. Omdat existentiële constructies een indefiniete constituent bevatten wordt er een extra cluster met definiete constituenten toegevoegd om op deze wijze een gelijk aantal testzinnen met een indefiniet en definiet subject te toetsen. De subjectpositie wordt in situ en ex situ getoetst. De consequenties voor subextractie wordt getoetst aan de hand van Wh-controle: bevraging door de *wat-voor* constructie voor indefiniete subjecten en *waarvan* voor definiete subjecten. Om te voorkomen dat de respondenten de bevraging door middel van *waarvan* lezen als een locatieve bevraging is aan alle testzinnen met een definiet subject een locatieve PP toegevoegd. Tevens is bij definiete subjecten gekozen voor inanimate (niet-bezielde) nomen om te voorkomen dat respondenten het gebruik van *waar*, om naar een persoon te

verwijzen, afkeuren. Alle testzinnen zijn ongeveer van gelijke lengte. Bij de testzinnen met ergatieve en intransitieve predicaten zijn adjunct-PP's toegevoegd om het missende object op te vullen. Adjunct-PP's zijn toegevoegd in alle condities (zowel de doelzinnen als de Wh-zinnen).

De grammaticaliteit van zinnen met subextractie van subject-DP's wordt aan de hand van schaalvragen getoetst. Bij linguïstieke oordelen over welgevormdheid moet rekening worden gehouden met relatieve grammaticaliteit. Oordelen zijn niet altijd categorisch, maar eerder gradueel. (Freidin, 2012). Voor de testzinnen maak ik daarom gebruik van de Likert-schaal. Ik heb gekozen voor een vijfpuntsschaal om de volgende drie redenen:

1. Door het oneven aantal punten hebben respondenten de mogelijkheid het midden te kiezen als ze geen oordeel hebben over de acceptabiliteit.
2. Als de respondenten bij deze schaal de uitersten vermijden, dan blijft alsnog een oordeel van acceptabel, neutraal of onacceptabel over.
3. Er is een duidelijk onderscheid tussen de punten. Als de schaal langer zou zijn, wordt het verschil tussen de punten subtieler en dus voor de respondenten moeilijker te benoemen.

Voor het onderzoek zijn twee onderzoekspakketten samengesteld. Dezelfde testzinnen zijn voorgelegd aan de respondenten, echter in een andere volgorde: (1) geordend naar predicaatype en (2) geordend naar subjecttype. Om de betrouwbaarheid van de vragenlijst te waarborgen zijn per vragenlijst twee varianten opgesteld om te voorkomen dat er bias ontstaat in de oordelen van acceptabiliteit. De eerste variant start met testzinnen 1-32, de tweede variant start met testzinnen 33-64. Vooraf is een instructie opgesteld voor de proefpersonen om te zorgen dat het onderzoek bij alle proefpersonen op dezelfde manier verloopt. De vragenlijst en instructie zijn opgenomen in bijlage 3.

4.2 Afname

Het onderzoek is digitaal beschikbaar gesteld en door 62 informanten gestart. 21 respondenten ontvingen pakket PR met de testzinnen geclusterd naar predicaatype, waarvan 52% startte bij de eerste testzin en 48% bij de 33^e testzin. 41 respondenten ontvingen pakket SU met de testzinnen geclusterd naar subjectvorm, waarvan 58% startte met de eerste testzin, en 42% met de 33^e. Niet alle respondenten hebben het onderzoek

voltooid.²⁷ Uiteindelijk is het onderzoek door 42 respondenten volledig ingevuld. Het merendeel van de respondenten had geen problemen met het opvolgen van de instructies. Een beperkt aantal respondenten berichtte over twijfel door de hoeveelheid foutieve testzinnen.

Van de 42 respondenten die hebben deelgenomen aan het toetsend onderzoek is 26% man en 74% vrouw. De respondenten, die hun leeftijd invulde, hebben een leeftijd tussen de 18 en 57 jaar. De gemiddelde leeftijd is 40,9 jaar. De respondenten werden gelijk verdeeld over de twee condities. Vier mannen en zestien vrouwen vulden de vragenlijst in met testzinnen geclusterd naar predicaatype, zeven mannen en vijftien vrouwen de testzinnen geclusterd naar subjecttype. De respondenten zijn afkomstig uit zeven verschillende provincies: 46% uit Utrecht, 17% uit Noord-Holland, 15% uit Gelderland, 10% uit Zuid-Holland, 5% uit Brabant, 5% uit Limburg en 2% uit Overijssel.

4.3 Resultaten

Alle testzinnen zijn geanalyseerd door het meten van het gemiddelde oordeel en door een procentuele uitsplitsing van de grammaticale oordelen. Alle tabellen met resultaten zijn opgenomen in bijlage 4. In onderstaande paragrafen wordt in de tabellen met gemiddelde grammaticale oordelen ook de deviatie weergegeven tussen de twee verschillende vragenlijsten. Hieruit blijkt een miniem verschil in oordelen. Gezien dit geringe verschil zijn de tabellen met het procentuele overzicht van grammaticaliteitsoordelen gebaseerd op de totaalcijfers (n=42). In de tabellen met de gemiddelde beoordelingen wordt het verschil geïllustreerd, maar gezien de minieme afwijkingen wordt er geen oordeel aan verbonden.

In totaal zijn 38 testzinnen (59%) beoordeeld met een waarde van 1 tot 5 (van absoluut fout tot absoluut goed). 26 testzinnen (41%) zijn beoordeeld met een score van 1 tot 4 (absoluut fout tot goed). Het gemiddelde oordeel van alle testzinnen is 1,94.²⁸

	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)
Algemeen gemiddelde	1,97	1,90	1,94

Tabel 1. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU

---

²⁷ Het percentage niet-voltooide vragenlijsten lag bij de clustergroep SU hoger.

²⁸ Op basis van het gemiddelde van de absolute waarden: absoluut fout = 1; absoluut goed = 5.

Tabel 2 geeft weer dat totaal 75,3% van alle testzinnen behoorlijk fout tot absoluut fout beoordeeld worden. 16,9% van de testzinnen wordt goed tot absoluut goed beoordeeld en 7,9% neutraal.

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
Totaal	51,87	23,40	7,87	12,95	3,92

Tabel 2. Overzicht van het totaal van grammaticaliteitsoordelen (%).

Om een beter inzicht te krijgen in de grammaticale oordelen worden de 64 testzinnen in de volgende subparagrafen geanalyseerd aan de hand van vijf verschillende categorieën: de woordvolgorde (SOV of SVO), het predicaatype, het subjecttype, de subjectpositie en topichood.

4.3.1 SOV- of SVO-woordvolgorde

In de vragenlijst zijn een gelijk aantal ingebedde zinnen (SOV-woordvolgorde) en matrixzinnen (SVO-woordvolgorde) opgenomen. Tabel 3 toont dat zinnen met SVO-woordvolgorde beter worden beoordeeld (totaal gem. 2,00) dan zinnen met SOV-woordvolgorde (totaal gem. 1,87).

	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)	Algemeen gemiddelde	Vershil
SOV	1,92	1,83	1,87	1,94	-0,07
SVO	2,02	1,98	2,00	1,94	0,06

Tabel 3. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU²⁹

Tabel 4 laat zien dat de 77,5% van de testzinnen met SOV-woordvolgorde als ongrammaticaal (absoluut of behoorlijk fout) wordt beoordeeld. De SVO-zinnen scoren een fractie beter met 73%. Dit verschil wordt veroorzaakt door de intransitieve en ergatieve werkwoorden, die bij zinnen met een SVO-woordvolgorde een beduidend beter resultaat geven. 28,6% van de ergatieve zinnen wordt goed of absoluut goed beoordeeld, terwijl dit bij zinnen met een SOV-woordvolgorde slechts 17,7% is. Bij intransitieve werkwoorden is dit 32,4% bij SVO- en 15,8% bij een SOV-woordvolgorde.

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
SOV	53,17	24,35	6,87	13,07	2,54

²⁹ Verschil geeft het verschil weer tussen het algemeen gemiddelde en de totaalbeoordeling.

SVO	50,56	22,45	8,87	12,83	5,29
Eindtotaal	51,87	23,40	7,87	12,95	3,92

Tabel 4. Overzicht van grammaticaliteitsoordelen bij SOV- en SVO-zinnen (%).

4.3.2 Predicaatype

De testzinnen zijn gecategoriseerd naar predicaatype: intransitief, transitief, ditransitief en ergatief. Tabel 5 geeft de verschillen weer tussen de testzinnen van verschillend predicaatype en het algemeen gemiddelde. Hieruit blijkt dat de testzinnen met één argument beter worden beoordeeld dan zinnen met twee argumenten.

Predicaatype	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)	Algemeen gemiddelde	Vershil
Intransitief	2,03	1,98	2,00	1,94	0,06
Transitief	1,80	1,70	1,75	1,94	-0,19
Ditransitief	1,75	1,71	1,73	1,94	-0,21
Ergatief	2,31	2,22	2,26	1,94	0,32

Tabel 5. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU.

Predicaatype	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
Intransitief	49,25	25,37	6,27	13,88	5,22
Transitief	58,81	21,94	6,72	10,75	1,79
Ditransitief	59,25	22,54	5,52	10,90	1,79
Ergatief	40,15	23,73	12,99	16,27	6,87
Eindtotaal	51,87	23,40	7,87	12,95	3,92

Tabel 6. Overzicht van welgevormdheidsoordelen naar predicaatype (%)

Testzinnen met ergatieve werkwoorden worden door 23,14% goed of absoluut goed beoordeeld. Dit is hoger dan het algemene resultaat en hoger dan de andere predicaatypen (intransitief: 19,1%, transitief: 12,54%, ditransitief: 12,69%). Maar uit tabel 6 blijkt eveneens dat het aantal oordelen van onwelgevormdheid (absoluut fout en behoorlijk fout) ook bij ergatieve werkwoorden hoog ligt met 63,88%.

4.3.3 Subjectpositie

Zoals uit de beschrijving in hoofdstuk 2 en 3 blijkt, kan in het Nederlands het subject verschijnen in een syntactische positie die correspondeert met een presuppositionele lezing en in zijn basispositie, waardoor het subject tot de focus van de zin behoort. Tabel 7 en 8 illustreren dat er nauwelijks verschil in welgevormdheid is tussen de testzinnen. 17,8% wordt goed of absoluut goed beoordeeld bij zinnen met het subject in de basispositie, 16% wordt goed of absoluut goed beoordeeld na verplaatsing naar een hogere positie in de syntactische structuur.

	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)	Algemeen gemiddelde	Vershil
in situ	2,04	1,94	1,99	1,94	0,03
ex situ	1,90	1,87	1,88	1,94	-0,06

Tabel 7. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU

Subject	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
in situ	49,89	23,60	8,74	13,22	4,56
ex situ	53,84	23,19	7,01	12,68	3,28
Eindtotaal	51,87	23,40	7,87	12,95	3,92

Tabel 8. Overzicht van welgevormdheidsoordelen bij zinnen met het subject in situ versus ex situ (%).

Er is bij definiete subjecten in de beoordeling geen verschil tussen subjecten in situ of ex situ. Indefiniete subjecten laten zien dat de testzinnen met een laag subject een fractie beter worden beoordeeld (25,4% in situ versus 20,3% ex situ). Voor de tabellen met de detailuitsplitsing verwijs ik naar bijlage 4.

4.3.4 Subjecttype

Uit het descriptieve onderzoek naar de informatiestatus bleek dat de welgevormdheid bij indefiniete subjecten groter was dan bij definiete subjecten. Ook de analyse van subextractie van indefiniete en definiete subjecten laat zien dat testzinnen met een indefiniet subject beter beoordeeld worden. Uit tabel 9 blijkt ook dat zowel definiete als indefiniete subjecten beneden gemiddeld scoren.³⁰

	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)	Algemeen emiddelde	Vershil
definiet	1,67	1,63	1,65	1,94	-0,29
indefiniet	1,84	1,82	1,83	1,94	-0,11

Tabel 9. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU.

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
definiet	63,33	21,06	4,71	9,11	1,79
indefiniet	51,86	27,72	8,79	9,09	2,53
Eindtotaal	51,87	23,40	7,87	12,95	3,92

Tabel 10. Overzicht van welgevormdheidsoordelen naar soort subject (%)³¹

Tabel 10 geeft weer dat in totaal 84,4% van de testzinnen met een definiet subject bij subextractie van de DP tot een oordeel van absoluut fout of behoorlijk fout leidt. Bij

³⁰ Testzinnen met een existentiële constructie zijn buiten beschouwing zijn gelaten.

³¹ Resultaten exclusief indefiniete subjecten i.c.m. expletief.

testzinnen met een indefiniet subject is dit 79,6%. De respondenten zijn aanzienlijk stelliger in hun grammaticaliteitsoordeel bij de zinnen met een definiët subject. 63,3% van de zinnen met een definiët subject wordt absoluut fout beoordeeld ten opzichte van 51,9% bij indefiniëte subjecten. Wanneer deze cijfers nader uitgesplitst worden naar predicaattypen blijkt dat de combinatie van een ergatief werkwoord met een indefiniët subject tot een hogere welgevormdheid leidt: 21% ten opzichte van 14,3% bij definiëte subjecten.

4.3.5 Topichood

25% van de testzinnen bevroeg de grammaticaliteit met insertie van expletieven. De testzinnen met een expletief (non-topic) worden beduidend beter beoordeeld. Tabel 12 toont dat de zinnen met een expletief door 34,88% als welgevormd wordt beoordeeld. In combinatie met een intransitief of ergatief werkwoord worden de testzinnen aanzienlijk beter beoordeeld: bij ergatieve zinnen stijgt dit naar 43,08% en bij intransitieve zinnen zelfs naar 52,38%. Het zijn voornamelijk de SVO-zinnen die goed beoordeeld worden (ergatieve zinnen: 53,57% goed tot absoluut goed; intransitieve zinnen 59,53% goed tot absoluut goed beoordeeld). Deze uitsplitsing is opgenomen in bijlage 4.

	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)	Algemeen gemiddelde	Vershil
Non-topic	2,73	2,57	2,65	1,94	0,71
Topic	1,70	1,68	1,70	1,94	-0,24

Tabel 11. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
Non-topic	28,02	24,14	12,97	25,04	9,84
Topic	59,83	23,15	6,17	8,91	1,94
Eindtotaal	51,87	23,40	7,87	12,95	3,92

Tabel 12. Overzicht van welgevormdheidsoordelen bij zinnen met en zonder een expletief (%).

5. Conclusie

In dit hoofdstuk verbind ik mijn observaties aan de onderzoeksvraag die in paragraaf 2.4 als volgt werd geformuleerd: *In hoeverre heeft verplaatsing van de subject-DP consequenties voor de welgevormdheid van Nederlandse zinnen bij extractie uit de subject-DP?* Om een antwoord te geven op deze hoofdvraag werden vier deelvragen geformuleerd. (1) Wat zijn bepalende factoren voor de vrije distributie van subject-DP's in het Nederlands? (2) wat betekent de positie van het subject, (3) welke rol hebben existentiële subjecten voor de informatiestatus van een zin? en (4) wat zijn en welke theorie verklaart de consequenties van subextractie uit de subject-DP in een zin in SVO- en in SOV-volgorde voor de welgevormdheid bij definiete en indefiniete subjecten? In onderstaande paragrafen worden deze vragen beantwoord.

5.1 Vrije distributie van het subject

Uit de descriptieve analyse is gebleken dat de definietheid bepalend is voor de vrije distributie van het subject. Indefiniete subjecten laten een vrijere distributie zien dan definiete subjecten. Definiete subjecten vereisten in verschillende configuraties een verplaatsing naar een positie die correspondeert met een presuppositionele lezing. Ook het predicaattype speelt een rol bij de grammaticaliteit van zinnen met een definit subject. Transitieve en ditransitieve zinnen met een laag definit subject zijn minder welgevormd dan die met een subject dat correspondeert met topichood. Dit wordt veroorzaakt door de *agentrol* die het subject noodzakelijkerwijs vervult bij de aanwezigheid van twee argumenten. Deze *agentrol* congrueert met topichood, waardoor een verplaatsing naar de linkerperiferie vereist is. De verplaatsing van een indefiniet subject is geen noodzaak ten behoeve van grammaticaliteit, maar vindt zijn oorzaak in de informatiestructuur. Daarmee komen we op het vlak van de tweede deelvraag.

De verplaatsing van het subject naar een hogere syntactische structuur wordt gemotiveerd door discourse-redenen. Definiete subjecten moeten per definitie verplaatst worden naar een positie die correspondeert met topic. Bij indefiniete subjecten is de verplaatsing afhankelijk van de specificiteit van het nomen. Indefiniete subjecten zijn topics als ze specifiek geïnterpreteerd worden en behoren tot de focus van de zin als ze niet-specifiek zijn. Net als ongemarkeerde focus wordt topic gemarkeerd door syntaxis. Subjecten behoren natuurlijkerwijs tot de topic van een zin, maar ook adverbiale bepalingen of PP's

kunnen in het Nederlands verplaatst worden naar de Topic-positie in de linkerperiferie. De verplaatsing wordt aangetrokken door een specifiek kenmerk dat gecheckt moet worden. Het Topic-kenmerk op T zorgt voor verplaatsing van topics naar de toegewezen specificatiepositie. Het Nederlands heeft een sterk topic-kenmerk dat een overte verplaatsing naar Spec-TP aantrekt. Spec-TP wordt daarmee aangewend als landingsplaats voor A'-verplaatsingen.

Om het subject te markeren als focusmateriaal kunnen in het Nederlands existentiële constructies worden gebruikt. Het *er*-pronomen wordt echter niet in de syntaxis, maar in de PF-interface ingevoegd. Reden om dit aan te nemen is ten eerste omdat syntactisch niet verklaard kan worden waarom existentiële constructies niet voorkomen in combinatie met definiëte constituenten. Daarnaast kan de Spec-TP positie al gevuld zijn met een spoor van een getopicaliseerde constituent. Ook verandert de kernbetekenis van een zin met een existentiële constructie niet wezenlijk.

5.2 Robuustheid van subjecteilanden in het Nederlands

Voor het antwoord op de derde deelvraag is een toetsend onderzoek uitgevoerd naar de extractiemogelijkheden van subjecten. Hieruit moet geconcludeerd worden dat de beoordelingen van subextractie relatief laag zijn. Ondanks deviaties in grammaticaliteitsoordelen heerst er onder de respondenten een zekere mate van consensus dat subextractie van het subject in Nederlandse zinnen leidt tot ongrammaticaliteit. In overeenstemming met Koster (1986) moet geconcludeerd worden dat het Nederlands te maken heeft met relatief strikte eilandcondities. Door een beschouwing van de resultaten naar predicaattype, subjecttype, subjectpositie en topichood wordt duidelijk dat niet alle subjecteilanden zich op dezelfde manier gedragen. Zinnen met één argument worden beduidend beter beoordeeld dan zinnen met twee of meer argumenten. Dit kan verklaard worden vanuit de analyse van Kirsner (1979), die stelt dat bij aanwezigheid van tweeplaatsige argumenten het subject noodzakelijkerwijs tot de *agent* behoort. Een verplaatsing naar Spec-TP is noodzakelijk voor topichood, maar leidt tevens tot eilandvorming. Eénplaatsige argumenten kunnen zich in een zekere mate onttrekken aan deze conditie en worden dientengevolge beter beoordeeld. Zinnen met een intern argument worden een fractie beter beoordeeld dan zinnen met een extern argument. Hoewel dit laatste aansluit Chomsky's these dat subjecteilanden alleen

verplaatsing verbieden uit externe argumenten, moet ook geconstateerd worden dat ook ergatieve zinnen tot een hoge mate van ongrammaticaliteit leiden. In vergelijking met het gedrag van objecten beïnvloedt de verplaatsing van het interne argument naar de subjectpositie de opaciteit beduidend. Dit leidt naar dezelfde conclusie als van Den Besten (1981). Subextractie door middel van de *wat-voor* split is bij direct objecten mogelijk, maar niet voor DP's in de subjectpositie. Wel kan geconcludeerd worden dat subjecten van ergatieve werkwoorden zwakkere eilanden zijn. Een tweede observatie is dat de welgevormdheid van een zin vermindert als de zin een definitief argument bevat. In de literatuur is gesteld dat extractie uit eilanden acceptabeler is wanneer de DP minder definitief is. (Polinsky et. al, 2012). Op basis van dit onderzoek kan gesteld worden dat het Nederlands zich op een soortgelijke wijze gedraagt.

5.3 CED of freezing

In het theoretisch kader zijn twee benaderingen voor de totstandkoming van eilandcondities beschreven: CED en freezing. In deze paragraaf geef ik een antwoord op de vraag welke theorie verantwoordelijk is voor syntactische subjecteilanden in het Nederlands.

Freezing verklaart waarom A'-verplaatsingen gevoelig zijn voor eilandeffecten. Freezingeffecten ontstaan door verplaatsing van een XP naar een positie waar een criteriaal kenmerk – in het Nederlands topic in Spec-TP – wordt gecheckt. Volgens *Criterial freezing* zijn eilandeffecten uitsluitend waarneembaar op subjecten ex situ, die verplaatst zijn naar de linkerperiferie, maar subjecten in situ zouden niet belemmerd moeten worden voor subextractie. De positie van subject leidde echter niet tot verschillen in grammaticaliteitsoordelen. De opaciteit van subjecteilanden is dus niet afhankelijk van de positie van het subject in de zin. Een tweede reden waarom freezing niet voldoet als theorie voor de motivering van eilandeffecten is dat het verschillen tussen predicaattypen niet kan duiden. Een verplaatsing van het subject naar een criteriale positie vindt plaats bij elk predicaattype en freezing verklaart niet waarom er variaties in welgevormdheid tussen verschillende predicaattypen bestaan. De opgestelde hypothese, die uitgang van eilandeffecten door freezing, moet verworpen worden. Eilandcondities in het Nederlands zijn robuuster dan verwacht.

Vervolgens is de vraag of eilandbelemmeringen in het Nederlands verklaard kunnen worden door de *Condition on Extraction Domain*, dat stelt dat indien sporen goed gebonden worden, er geen belemmering voor verplaatsingen is. De identificatie van sporen vindt voor subjecten plaats via een keten-relatie met het antecedent. Door extractie van het subject worden sporen echter niet meer juist gebonden en leidt elke vorm van verplaatsing tot onwelgevormdheid. Het feit dat ergatieve zinnen tot betere welgevormdheidsoordelen leiden ondersteunt de theorie dat eilanden worden gevormd door CED. Ergatieve werkwoorden hebben een c-commanderend antecedent in hetzelfde domein. Sporen worden zo in hetzelfde domein via een *head-government*-relatie gebonden. Ook het feit dat er geen verschil is tussen een subject in situ of ex situ is te verklaren volgens CED. Subjecten ex situ worden eilanden door het ECP-principe, subjecten in situ doordat het domein niet juist wordt gebonden. In beide gevallen wordt verplaatsing belemmerd. Het feit dat bij subextractie het domein niet meer overeenkomt wordt teweeggebracht door oorzaken die gerelateerd zijn aan CED en de criteriale kenmerken spelen hier geen betekenis.

5.4 De interface corrigeert

Daarnaast is stilgestaan bij de rol van de interfaces bij het opheffen van belemmeringen door eilandcondities. De aanwezigheid van het pronomen *er* heeft een consistent effect om subextractie grammaticaler te maken. Rizzi & Shlonsky (2006) stelden dat door invoeging van een expletief het thematisch subject kan ontsnappen aan de effecten van *Criterionial Freezing*. Deze stelling dient verworpen te worden, aangezien freezing de eilandeffecten in het Nederlands niet op juiste wijze verklaart. Ook CED verklaart niet waarom existentiële constructies tot beduidend betere grammaticale oordelen leiden. Om de rol van existentiële constructies te duiden, moet het aandeel van de interface bij eilandvorming nader belicht worden. Volgens deze theorie wordt TP een eiland zodra dit domein naar *spell-out* wordt verstuurd, maar heeft de interface de kans om de structuur van de zin te redden. In het antwoord op de eerste deelvraag is geconcludeerd dat *er* in PF wordt geïnserteerd. Dit heeft een tweeledig doel: om te voldoen aan (1) de EPP-eigenschap en (2) de noodzaak dat een zin een topic heeft. Ten eerste is de insertie in bepaalde zinnen noodzakelijk om Spec-TP te vullen en dan kan als "last resort" een semantisch leeg element in PF geïnserteerd worden om te voldoen aan de EPP. Daarnaast kan *er* geïnserteerd worden ten behoeve van de discourse met als doel om een zin als non-topic te markeren,

waarbij het expletief als het ware de topic-rol vervult, met de context als referent. Dit betekent dat *er-insertie* niet een manier is om te ontsnappen aan freezingeffecten, maar – overeenkomstig de analyse van Boeckx – eilandschendingen in het Nederlands postsyntacticaal oplost.

6. Discussie

In antwoord op de hoofdvraag *In hoeverre heeft verplaatsing van de subject-DP consequenties voor de welgevormdheid van Nederlandse zinnen bij extractie uit de subject-DP?* moet gesteld worden dat eilandcondities in het Nederlands zeer stringent zijn. De positie van het subject in verhouding tot de informatiestructuur leidt niet tot significante verschillen in welgevormdheid. Een verschil is daarentegen duidelijk zichtbaar bij het gebruik van existentiële constructies. Met dit onderzoek heb ik een aanzet gegeven om de correlatie aan te tonen tussen de discourse en eilandeffecten. Geconcludeerd is dat syntaxis alleen niet toereikend is voor de analyse van eilanden en de interface een rol speelt bij het redden van bepaalde syntactische structuren bij eilandcondities. Deze existentiële constructies staan in correlatie met de expliciete aanwezigheid van een topic in de zin. Ertshik-Shir (2007) spreekt in dit verband topic-eilanden. Zij stelt dat focus-domeinen transparant zijn voor extractie. De analyse van het Nederlands heeft laten zien dat dit niet het geval is, maar dat eilandcondities door de afwezigheid van een expliciet Topic-constituent opgeheven kunnen worden. In dit eindwerkstuk is alleen de Topic-positie onderzocht en de vraag in hoeverre de discourse correleert met eilandrestricties is niet volledig beantwoord. De vraag of de rol van andere discourse-rollen, zoals contrastief focus, een equivalente bijdrage leveren aan het beperken van eilandcondities is een onderwerp dat nader onderzoek vergt.

Ross merkte in 1967 al op dat talen variëren in hun strategie om aan eilandeffecten te ontsnappen. Dit onderzoek heeft onder andere tot doel gehad om een crosslinguïstieke vergelijking uit te voeren. In recent onderzoek van Polinsky et. al (2012) zijn subjecteilanden in het Engels en Russisch onderzocht. De verplaatsing naar Spec-TP wordt in alle drie de talen beargumenteerd vanuit een ander perspectief. In het Engels is het een noodzakelijke A-verplaatsing voor casus, het Russisch ontvangt casus via congruentie maar de verplaatsing naar Spec-TP wordt wel gezien als een A-verplaatsing. In dit onderzoek naar het Nederlands is uitgegaan van Spec-TP als landingsplaats voor een A'-verplaatsing. De conclusie voor het Engels, het Russisch en het Nederlands is dat CED subextractie verbiedt. De vraag welke rol de interface bij eilandrestricties heeft in relatie tot de informatiestructuur verdient nader crosslinguïstiek onderzoek.

Een laatste discussiepunt dat ik hier wil vermelden is de rol van de *parser* bij het ontstaan van eilanden. Transitieve subjecteilanden moeten op basis van de resultaten worden benoemd tot de sterkste eilanden. Het verschil tussen transitieve en intransitieve subjecteilanden kan echter niet uitsluitend syntactisch beredeneerd worden. In de literatuur wordt aangedragen dat dit veroorzaakt wordt doordat het verwerken van twee argumenten voor het externe systeem tot grotere problemen leidt, maar de precieze uitleg van zo'n *transitivity penalty* moet nader onderzocht worden. In ditzelfde licht vraagt de woordvolgorde nadere bestudering. De verschillen in eilandvorming in zinnen met een SOV- en SVO-woordvolgorde is een onderwerp dat niet behandeld is. Een eenduidige conclusie voor deze verschillen kan niet benoemd worden. Het subject moet in de syntactische structuur verder verplaatsen dan een subject in een ingebedde zin, desondanks beoordeelden respondenten SVO-zinnen beter dan SOV-zinnen. De vraag of dit te maken heeft met een moeilijker verwerking van SOV-zinnen of dat de interface in de constructie van zulke zinnen een beduidendere rol inneemt is in dit eindwerkstuk onbeantwoord gebleven.

Bibliografie

- Alexiadou, A. & Anagnostopoulou, E. (2006). 'The Subject-In situ Generalization Revisited' in: Sauerland, U. & Gärtner, H.M. (eds.) (2006) *Interfaces + Recursion = Language? Chomsky's Minimalism and the View from Syntax-Semantics*. Berlijn: Mouton de Gruyter.
- Barbiers, S. (1995). *The Syntax of interpretation*. Ph.D. Dissertation, Universiteit Leiden. Den Haag: Holland Academic Graphics.
- Bennis, H. (1987). *Gaps and dummies*. Amsterdam: University Press.
- Bennis, H. (2000). *Syntaxis van het Nederlands*. Amsterdam: University Press.
- Biberauer, T. (2003). 'Reconsidering the EPP and Spec-TP in Germanic' in: Astruc, L. & Richards, M. (eds.) *Cambridge Occasional Papers in Linguistics* 1:100-120.
- Boeckx, C. (2012). *Syntactic Islands*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Boeckx, C. (2008). *Bare Syntax*. Oxford: Oxford University Press.
- Boeckx, C. (2003). *Islands and chains: resumption as stranding*. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Booij, G.E. (1973). 'Zinsbepalingen in het Nederlands'. In: *Spektator*. 3. p. 619-646.
- Broekhuis, H. (2005). 'Extraction from subjects: some remarks on Chomsky's On phases' in: Broekhuis et al. *Organizing grammar*. Den Haag: Mouton de Gruyter.
- Broekhuis, H. (2007). 'Object Shift and Subject Shift' in: *The Journal of Comparative Germanic Linguistics* 10-2, 109-141.
- Carnie, A. (2007). *Syntax: a generative introduction*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Chomsky, N. (1995). *The Minimalist Program*. Cambridge: MIT Press.
- Cinque, G. (1993). 'A null theory of Phrase and Compound Stress.' In: *Linguistic Inquiry* 24-2, 239-97.
- Corver, N.F.M. (2005). 'Subextraction' in: *The Blackwell Companion to Syntax* (eds. Everaert, M. & van Riemsdijk, H.), Malden: Blackwell Publishing.
- Erteschik-Shir, N. (2007). *Information Structure. The Syntax-Discourse Interface*. Oxford: University Press.
- Freidin, R. (2012). *Syntax: basic concepts and applications*. New York: Cambridge University Press.
- Hoek, van den, Th. (1971-1972) 'Woordvolgorde en constituentenstructuur' In: *Spektator* 1. p. 125-136.

- Koster, J. (1987). *Domains and dynasties. The Radical Autonomy of Syntax*. Dordrecht: Foris Publications.
- Lasnik, H. and Boeckx, C. (2007). 'Long NP-Movement' in: *The Blackwell Companion to Syntax* (eds. Everaert, M. & van Riemsdijk, H.), Malden: Blackwell Publishing.
- Polinsky M, et al. (2013). 'Subject islands are different' in: *Experimental syntax and Island effects*, ed. Jon Sprouse. In Press.
- Rizzi, L. (2000). 'Locality and Left Periphery' in: Belletti, A. (ed). (2004) *Structures and beyond. The Cartography of Syntactic Structures. Vol. 3*, 223-251. Oxford: Oxford University Press.
- Rizzi, L. (2007). 'On some Properties of Criterial Freezing' in: CISCL, *Working papers on Language and Cognition 1*, 145-158.
- Rizzi, L. (2004). 'On the Form of Chains: Criterial Positions and ECP Effects' in: Cheng, L.L. & Corver, N.F.M. (eds.) (2006) *WH-Movement, Moving on*, 97-134. Cambridge: MIT Press.
- Rizzi, L. & Shlonsky, U. (2004). 'Strategies of Subject Extraction' in: Sauerland, U & Gärtner, H.M. (eds.) (2006) *Interfaces + Recursion = Language? Chomsky's Minimalism and the View from Syntax-Semantics*. Berlijn: Mouton de Gruyter.
- Ross, J.R. (1967). *Constraints on Variables in Syntax*. Ph.D. dissertation, Cambridge: MIT Press.
- Travis, L. (1984). *Parameters and effects of word order variation*, DISS, MIT.
- Verhagen, A. (1979). 'Fokusbepalingen en grammatikale theorie'. In: *Spektator-8-7/8*. p. 372-402.
- Verhagen, A. (1986). *Linguistic Theory and the Function of Word Order in Dutch. A Study on Interpretive Aspects of the Order of Adverbials and Noun Phrases*. Dordrecht: Foris Publications.
- Zagona, K. (2002). *The Syntax of Spanish*. New York: Cambridge University Press.
- Zwart, W.J. (2012). *The Syntax of Dutch*. New York: Cambridge University Press.

Electronische publicaties:

E-ANS: <http://ans.ruhosting.nl/E-ANS/>

Lexicon of Linguistics: <http://www2.let.uu.nl/UiL - OTS/Lexicon/>

Bijlage 1: Testzinnen vrije woordvolgorde

Intransitieve werkwoorden

Definiet

- (1) Ik geloof dat inderdaad vandaag twee honden rennen.
- (2) Ik geloof dat inderdaad twee honden vandaag rennen.
- (3) Ik geloof dat twee honden inderdaad vandaag rennen.
- (4) Ik geloof dat er inderdaad vandaag twee honden rennen.
- (5) *Ik geloof dat er inderdaad twee honden vandaag rennen.
- (6) *Ik geloof dat er twee honden inderdaad vandaag rennen.
- (7) Ik vermoed dat hoogstwaarschijnlijk volgende week de minister aftreedt.
- (8) Ik vermoed dat hoogstwaarschijnlijk de minister volgende week aftreedt.
- (9) Ik vermoed dat de minister hoogstwaarschijnlijk volgende week aftreedt.
- (10) *Ik vermoed dat er hoogstwaarschijnlijk volgende week de minister aftreedt.
- (11) *Ik vermoed dat er hoogstwaarschijnlijk de minister volgende week aftreedt.
- (12) *Ik vermoed dat er de minister hoogstwaarschijnlijk volgende week aftreedt.
- (13) *Zij dachten dat waarschijnlijk lange tijd hij juicht.
- (14) *Zij dachten dat waarschijnlijk hij lange tijd juicht.
- (15) Zij dachten dat hij waarschijnlijk lange tijd juicht.
- (16) *Zij dachten dat er waarschijnlijk lange tijd hij juicht.
- (17) *Zij dachten dat er waarschijnlijk hij lange tijd juicht.
- (18) *Zij dachten dat er hij waarschijnlijk lange tijd juicht.

Indefiniet

- (19) Ik geloof dat inderdaad vandaag veel honden rennen.
- (20) Ik geloof dat inderdaad veel honden vandaag rennen.
- (21) Ik geloof dat veel honden inderdaad vandaag rennen.
- (22) Ik geloof dat er inderdaad vandaag veel honden rennen.
- (23) *Ik geloof dat er inderdaad veel honden vandaag rennen.
- (24) *Ik geloof dat er veel honden inderdaad vandaag rennen.
- (25) Ik vermoed dat hoogstwaarschijnlijk volgende week een minister aftreedt.
- (26) Ik vermoed dat hoogstwaarschijnlijk een minister volgende week aftreedt.
- (27) Ik vermoed dat een minister hoogstwaarschijnlijk volgende week aftreedt.

- (28) Ik vermoed dat er hoogstwaarschijnlijk volgende week een minister aftreedt.
- (29) *Ik vermoed dat er hoogstwaarschijnlijk een minister volgende week aftreedt.
- (30) *Ik vermoed dat er een minister hoogstwaarschijnlijk volgende week aftreedt.
- (31) Zij dachten dat waarschijnlijk lange tijd iemand juicht.
- (32) Zij dachten dat waarschijnlijk iemand lange tijd juicht.
- (33) Zij dachten dat iemand waarschijnlijk lange tijd juicht.
- (34) Zij dachten dat er waarschijnlijk lange tijd iemand juicht.
- (35) *Zij dachten dat er waarschijnlijk iemand lange tijd juicht.
- (36) *Zij dachten dat er iemand waarschijnlijk lange tijd juicht.

Transitieve werkwoorden

Definiet

- (37) Hij hoorde dat helaas gisteren vier studenten een reis annuleerden.
- (38) Hij hoorde dat helaas vier studenten gisteren een reis annuleerden.
- (39) Hij hoorde dat vier studenten helaas gisteren een reis annuleerden.
- (40) Hij hoorde dat er helaas gisteren vier studenten een reis annuleerden.
- (41) *Hij hoorde dat er helaas vier studenten gisteren een reis annuleerden.
- (42) *Hij hoorde dat er vier studenten gisteren helaas een reis annuleerden.
- (43) *Wij beweren dat waarschijnlijk tijdens het middaguur de man de zebra voert.
- (44) *Wij beweren dat waarschijnlijk de man tijdens het middaguur de zebra voert.
- (45) Wij beweren dat de man waarschijnlijk tijdens het middaguur de zebra voert.
- (46) *Wij beweren dat er waarschijnlijk tijdens het middaguur de man de zebra voert.
- (47) *Wij beweren dat er waarschijnlijk de man tijdens het middaguur de zebra voert.
- (48) *Wij beweren dat er de man waarschijnlijk tijdens het middaguur de zebra voert.
- (49) *Ik hoorde dat waarschijnlijk deze week Jan het dak repareert.
- (50) *Ik hoorde dat waarschijnlijk Jan deze week het dak repareert.
- (51) Ik hoorde dat Jan waarschijnlijk deze week het dak repareert.
- (52) *Ik hoorde dat er waarschijnlijk deze week Jan het dak repareert.
- (53) *Ik hoorde dat er waarschijnlijk Jan deze week het dak repareert.
- (54) *Ik hoorde dat er Jan waarschijnlijk deze week het dak repareert.

Indefiniet

- (55) Hij hoorde dat helaas gisteren enkele studenten een reis annuleerden.
- (56) Hij hoorde dat helaas enkele studenten gisteren een reis annuleerden.

- (57) Hij hoorde dat enkele studenten helaas gisteren een reis annuleerden.
- (58) Hij hoorde dat er helaas gisteren enkele studenten een reis annuleerden.
- (59) *Hij hoorde dat er helaas enkele studenten gisteren een reis annuleerden.
- (60) *Hij hoorde dat er enkele studenten helaas gisteren een reis annuleerden.
- (61) Wij beweren dat waarschijnlijk tijdens het middaguur een man de zebra voert.
- (62) Wij beweren dat waarschijnlijk een man tijdens het middaguur de zebra voert.
- (63) Wij beweren dat een man waarschijnlijk tijdens het middaguur de zebra voert.
- (64) Wij beweren dat er waarschijnlijk tijdens het middaguur een man de zebra voert.
- (65) *Wij beweren dat er waarschijnlijk een man tijdens het middaguur de zebra voert.
- (66) *Wij beweren dat er een man waarschijnlijk tijdens het middaguur de zebra voert.
- (67) Ik hoorde dat waarschijnlijk deze week iemand het dak repareert.
- (68) Ik hoorde dat waarschijnlijk iemand deze week het dak repareert.
- (69) Ik hoorde dat iemand waarschijnlijk deze week het dak repareert.
- (70) Ik hoorde dat er waarschijnlijk deze week iemand het dak repareert.
- (71) *Ik hoorde dat er waarschijnlijk iemand deze week het dak repareert.
- (72) *Ik hoorde dat er iemand waarschijnlijk deze week het dak repareert.

Ditransitieve werkwoorden

Definiet

- (73) Zij dacht dat waarschijnlijk gisteren twee vrouwen een docent een brief stuurden.
- (74) Zij dacht dat waarschijnlijk twee vrouwen gisteren een docent een brief stuurden.
- (75) Zij dacht dat twee vrouwen waarschijnlijk gisteren een docent een brief stuurden.
- (76) Zij dacht dat er waarschijnlijk gisteren twee vrouwen een docent een brief stuurden.
- (77) *Zij dacht dat er waarschijnlijk twee vrouwen gisteren een docent een brief stuurden.
- (78) *Zij dacht dat er twee vrouwen waarschijnlijk gisteren een docent een brief stuurden.
- (79) *Wij hoorden dat vermoedelijk zojuist de jongen een CD aan Albert overhandigt.
- (80) *Wij hoorden dat vermoedelijk de jongen zojuist een CD aan Albert overhandigt.
- (81) Wij hoorden dat de jongen vermoedelijk zojuist een CD aan Albert overhandigt.
- (82) *Wij hoorden dat er vermoedelijk zojuist de jongen een CD aan Albert overhandigt.
- (83) *Wij hoorden dat er vermoedelijk de jongen een CD aan Albert overhandigt.
- (84) *Wij hoorden dat er de jongen vermoedelijk zojuist een CD aan Albert overhandigt.

- (85) *Ik beweerde dat hopelijk vandaag wij het buurmeisje een cadeau geven.
- (86) *Ik beweerde dat hopelijk wij vandaag het buurmeisje een cadeau geven.
- (87) Ik beweerde dat wij hopelijk vandaag het buurmeisje een cadeau geven.
- (88) *Ik beweerde dat er hopelijk vandaag wij het buurmeisje een cadeau geven.
- (89) *Ik beweerde dat er hopelijk wij vandaag het buurmeisje een cadeau geven.
- (90) *Ik beweerde dat er wij hopelijk vandaag het buurmeisje een cadeau geven.

Indefiniet

- (91) Zij dacht dat waarschijnlijk gisteren enkele vrouwen een docent een brief stuurden
- (92) Zij dacht dat waarschijnlijk enkele vrouwen gisteren een docent een brief stuurden
- (93) Zij dacht dat enkele vrouwen waarschijnlijk gisteren een docent een brief stuurden
- (94) Zij dacht dat er waarschijnlijk gisteren enkele vrouwen een docent een brief stuurden.
- (95) *Zij dacht dat er waarschijnlijk enkele vrouwen gisteren een docent een brief stuurden.
- (96) *Zij dacht dat er enkele vrouwen waarschijnlijk gisteren een docent een brief stuurden.
- (97) Wij hoorden dat vermoedelijk zojuist een jongen een CD aan Albert overhandigt.
- (98) Wij hoorden dat vermoedelijk een jongen zojuist een CD aan Albert overhandigt.
- (99) Wij hoorden dat een jongen vermoedelijk zojuist een CD aan Albert overhandigt.
- (100) Wij hoorden dat er vermoedelijk zojuist een jongen een CD aan Albert overhandigt.
- (101) *Wij hoorden dat er vermoedelijk een jongen zojuist een CD aan Albert overhandigt.
- (102) *Wij hoorden dat er een jongen vermoedelijk zojuist een CD aan Albert overhandigt.
- (103) Ik beweerde dat hopelijk vandaag iemand het buurmeisje een cadeau geeft.
- (104) Ik beweerde dat hopelijk iemand vandaag het buurmeisje een cadeau geeft.
- (105) Ik beweerde dat iemand hopelijk vandaag het buurmeisje een cadeau geeft.
- (106) Ik beweerde dat er hopelijk vandaag iemand het buurmeisje een cadeau geeft.
- (107) *Ik beweerde dat er hopelijk iemand vandaag het buurmeisje een cadeau geeft.
- (108) *Ik beweerde dat er iemand hopelijk vandaag het buurmeisje een cadeau geeft.

Ergatieve werkwoorden

Definiet

- (109) Ik hoorde dat vermoedelijk vorige week zes glazen braken.
- (110) Ik hoorde dat vermoedelijk zes glazen vorige week braken.

- (111) Ik hoorde dat zes glazen vermoedelijk vorige week braken.
- (112) Ik hoorde dat er vermoedelijk vorige week zes glazen braken.
- (113) *Ik hoorde dat er vermoedelijk zes glazen vorige week braken.
- (114) *Ik hoorde dat er zes glazen vermoedelijk vorige week braken.
- (115) Hij beweerde dat waarschijnlijk vorige week de soldaten sneuvelden.
- (116) Hij beweerde dat waarschijnlijk de soldaten vorige week sneuvelden.
- (117) Hij beweerde dat de soldaten waarschijnlijk vorige week sneuvelden.
- (118) *Hij beweerde dat er waarschijnlijk vorige week de soldaten sneuvelden.
- (119) *Hij beweerde dat er waarschijnlijk de soldaten vorige week sneuvelden.
- (120) *Hij beweerde dat er de soldaten waarschijnlijk vorige week sneuvelden.
- (121) *Ik dacht dat misschien morgen zij arriveert.
- (122) *Ik dacht dat misschien zij morgen arriveert.
- (123) Ik dacht dat zij misschien morgen arriveert.
- (124) *Ik dacht dat er misschien morgen zij arriveert.
- (125) *Ik dacht dat er misschien zij morgen arriveert.
- (126) *Ik dacht dat er zij misschien morgen arriveert.

Indefiniet

- (127) Ik hoorde dat vermoedelijk vorige week weinig glazen braken.
- (128) Ik hoorde dat vermoedelijk weinig glazen vorige week braken.
- (129) Ik hoorde dat weinig glazen vermoedelijk vorige week braken.
- (130) Ik hoorde dat er vermoedelijk vorige week weinig glazen braken.
- (131) *Ik hoorde dat er vermoedelijk weinig glazen vorige week braken.
- (132) *Ik hoorde dat er weinig glazen vermoedelijk vorige week braken.
- (133) Hij beweerde dat waarschijnlijk vorige week een soldaat sneuvelden.
- (134) Hij beweerde dat waarschijnlijk een soldaat vorige week sneuvelden.
- (135) Hij beweerde dat een soldaat waarschijnlijk vorige week sneuvelden.
- (136) Hij beweerde dat er waarschijnlijk vorige week een soldaat sneuvelden.
- (137) *Hij beweerde dat er waarschijnlijk een soldaat vorige week sneuvelden.
- (138) *Hij beweerde dat er een soldaat waarschijnlijk vorige week sneuvelden.
- (139) Ik dacht dat misschien morgen iemand arriveert.
- (140) Ik dacht dat misschien iemand morgen arriveert.
- (141) Ik dacht dat iemand misschien morgen arriveert.

(142) Ik dacht dat er misschien morgen iemand arriveert.

(143) *Ik dacht dat er misschien iemand morgen arriveert.

(144) *Ik dacht dat er iemand misschien morgen arriveert.

Bijlage 2: Analyse informatiestructuur

	Telwoorden		Lidwoorden		Persoonlijk vnv.	
	Topic	Focus	Topic	Focus	Topic	Focus
Intransitief	✓	✓	✓	✓	✓	✗
Transitief	✓	✓	✓	✗	✓	✗
Ditransitief	✓	✓	✓	✗	✓	✗
Ergatief	✓	✓	✓	✓	✓	✗

Tabel 1. (On)welgevormdheid bij definiete ingebedde zinnen

	Telwoorden		Lidwoorden		Persoonlijke vnv.	
	Focus (hoog)	Focus (laag)	Focus (hoog)	Focus (laag)	Focus (hoog)	Focus (laag)
Intransitief	✓	✓	✗	✗	✗	✗
Transitief	✓	✓	✗	✗	✗	✗
Ditransitief	✓	✓	✗	✗	✗	✗
Ergatief	✓	✓	✗	✗	✗	✗

Tabel 2. (On)welgevormdheid bij definiete ingebedde zinnen met expletief

	Telwoorden		Lidwoorden		Persoonlijk vnv.	
	Topic	Focus	Topic	Focus	Topic	Focus
Intransitief	✓	✗	✓	✗	✓	✗
Transitief	✓	✗	✓	✗	✓	✗
Ditransitief	✓	✗	✓	✗	✓	✗
Ergatief	✓	✗	✓	✗	✓	✗

Tabel 3. (On)welgevormdheid bij specifieke indefiniete ingebedde zinnen

	Telwoorden		Lidwoorden		Persoonlijk vnv.	
	Topic	Focus	Topic	Focus	Topic	Focus
Intransitief	✗	✓	✗	✓	✗	✓
Transitief	✗	✓	✗	✓	✗	✓
Ditransitief	✗	✓	✗	✓	✗	✓
Ergatief	✗	✓	✗	✓	✗	✓

Tabel 4. (On)welgevormdheid bij niet-specifieke indefiniete ingebedde zinnen

	Telwoorden		Lidwoorden		Persoonlijk vnv.	
	Focus (hoog)	Focus (laag)	Focus (hoog)	Focus (laag)	Focus (hoog)	Focus (laag)
Intransitief	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Transitief	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ditransitief	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Ergatief	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Tabel 5. (On)welgevormdheid bij specifieke indefiniete ingebedde zinnen met expletief

Bijlage 3: Materiaal toetsend onderzoek

Instructie:

U neemt deel aan een linguïstiek onderzoek naar de mogelijkheid om een deel van het onderwerp te verplaatsen binnen een Nederlandse zin. Door een deel van het onderwerp te bevragen wordt in dit onderzoek getoetst of de positie van het onderwerp in de zin bepalend is voor de welgevormdheid van de zin. Bijvoorbeeld:

Waarschijnlijk staat **een foto van de vrouw** op de kast.

Wat staat waarschijnlijk **voor een foto** op de kast?

Dit wordt onderzocht aan de hand van 64 testzinnen. De welgevormdheid van de testzinnen wordt met behulp van schaalvragen getoetst. Het onderzoek neemt in totaal hooguit 15 minuten in beslag.

Instructie

U ziet bij elke testzin eerst een basiszin en daarna een vraagzin. Lees de zinnen goed door en beoordeel de vraagzinnen op welgevormdheid. Doe dit rustig, tijd is niet van belang.

U ziet bij elke zin vijf bolletjes. Ieder bolletje heeft betekenis lopend van 'absoluut fout' tot 'absoluut goed'. U vinkt het bolletje aan dat uw mening het best benadert. Er zijn geen goede of foute antwoorden.

Alvast bedankt voor uw medewerking!

Vragenlijst PR

Schaalvragen:

1	2	3	4	5
Absoluut fout	Fout	Neutraal	Goed	Absoluut goed

- Ik geloof dat de adviseur van het kabinet gisteren naar Italië reisde.
Waar geloof ik dat de adviseur van gisteren naar Italië reisde?
- De adviseur van het kabinet reisde gisteren naar Italië met het vliegtuig.
Waar reisde de adviseur van gisteren naar Italië met het vliegtuig?
- Ik geloof dat gisteren de adviseur van het kabinet naar Italië reisde.
Waar geloof ik dat gisteren de adviseur van naar Italië reisde?
- Gisteren reisde de adviseur van het kabinet naar Italië met het vliegtuig.
Waar reisde gisteren de adviseur van naar Italië met het vliegtuig?
- Hij denkt dat een vriend van de hockeyclub waarschijnlijk in Frankrijk woont.
Wat denkt hij dat voor een vriend waarschijnlijk in Frankrijk woont?
- Een vriend van de hockeyclub woont waarschijnlijk in Frankrijk.
Wat woont voor een vriend waarschijnlijk in Frankrijk?

7. Hij denkt dat waarschijnlijk een vriend van de hockeyclub in Frankrijk woont.
Wat denkt hij dat waarschijnlijk voor een vriend in Frankrijk woont?

8. Waarschijnlijk woont een vriend van de hockeyclub in Frankrijk.
Wat woont waarschijnlijk voor een vriend in Frankrijk?

9. Wij denken dat er waarschijnlijk een schilderij uit de 17^e eeuw in het museum hangt.

Wat denken wij dat er waarschijnlijk voor een schilderij in het museum hangt?

10. Er hangt een schilderij uit de 17^e eeuw waarschijnlijk in het museum.

Wat hangt er voor een schilderij waarschijnlijk in het museum?

11. Wij denken dat waarschijnlijk er een schilderij uit de 17^e eeuw in het museum hangt.

Wat denken wij dat waarschijnlijk er voor een schilderij in het museum hangt?

12. Waarschijnlijk hangt er een schilderij uit de 17^e eeuw in het museum.

Wat hangt waarschijnlijk er voor een schilderij van in het museum?

13. Zij hoorden dat de supporters van FC Utrecht lange tijd in het stadion juichten.

Waar hoorden zij dat de supporters van in het stadion lange tijd juichten?

14. Supporters van FC Utrecht juichten lange tijd in het stadion.

Waar juichten de supporters van lange tijd in het stadion?

15. Zij hoorden dat lange tijd de supporters van FC Utrecht in het stadion juichten.

Waar hoorden zij dat lange tijd de supporters van in het stadion juichten?

16. Lange tijd juichten de supporters van FC Utrecht in het stadion.

Waar juichten lange tijd de supporters van in het stadion?

17. Ik hoop dat de regisseur van de nieuwe film zorgvuldig het script in zijn kantoor leest.

Waar hoop ik dat de regisseur van zorgvuldig het script in zijn kantoor leest?

18. De regisseur van de nieuwe film leest zorgvuldig het script in zijn kantoor.

Waar leest de regisseur van zorgvuldig het script in zijn kantoor?

19. Ik hoop dat zorgvuldig de regisseur van de nieuwe film in zijn kantoor het script leest.

Waar hoop ik dat zorgvuldig de regisseur van in zijn kantoor het script leest?

20. Zorgvuldig leest de regisseur van de nieuwe film het script in zijn kantoor.

Waar leest zorgvuldig de regisseur van het script in zijn kantoor?

21. Zij zag dat een eigenaar van een boerderij deze week het dak repareerde.

Wat zag zij dat voor een eigenaar deze week het dak repareerde?

22. Een eigenaar van een boerderij repareerde deze week het dak.

Wat repareerde voor een eigenaar deze week het dak?

23. Zij zag dat deze week een eigenaar van een boerderij het dak repareerde.

Wat zag zij dat deze week voor een eigenaar het dak repareerde?

24. Deze week repareerde een eigenaar van een boerderij het dak.

Wat repareerde deze week voor een eigenaar het dak?

25. Jij dacht dat er gisteren een student van de universiteit de reis annuleerde.

Wat dacht jij dat er gisteren voor een student de reis de annuleerde?

26. Er annuleerde gisteren een student van de universiteit de reis.

Wat annuleerde er gisteren voor een student de reis?

27. Jij dacht dat gisteren er een student van de universiteit de reis annuleerde.

Wat dacht jij dat gisteren er voor een student de reis annuleerde?

28. Gisteren annuleerde er een student van de universiteit de reis.

Wat annuleerde gisteren er voor een student de reis?

29. Ik geloof dat de eigenaar van de fabriek morgen bij de dealer een gele Ferrari koopt.

Waar geloof ik dat de eigenaar van morgen bij de dealer een gele Ferrari koopt?

30. De eigenaar van de fabriek koopt morgen bij de dealer een gele Ferrari.

Waar koopt de eigenaar van morgen bij de dealer een gele Ferrari?

31. Ik geloof dat morgen de eigenaar van de fabriek bij de dealer een gele Ferrari koopt.

Waar geloof ik dat morgen de eigenaar van bij de dealer een gele Ferrari koopt?

32. Morgen koopt de eigenaar van de fabriek een gele Ferrari bij de dealer.

Waar koopt morgen de eigenaar van een gele Ferrari bij de dealer?

33. Wij hoorden dat de auteur van het boek thuis zijn vrouw 's avonds over de
signeersessie vertelde.

Waar hoorden wij dat de auteur van thuis zijn vrouw 's avonds over de
signeersessie vertelde?

34. De auteur van het boek vertelde 's avonds thuis zijn vrouw over de signeersessie.

Waar vertelde de auteur van zijn vrouw 's avonds thuis over de signeersessie?

35. Wij hoorden dat 's avonds de auteur van het boek thuis zijn vrouw over de
signeersessie vertelde.

Waar hoorden wij dat 's avonds de auteur van thuis zijn vrouw over de
signeersessie vertelde?

36. 's Avonds vertelde de auteur van het boek thuis zijn vrouw over de signeersessie.

Waar vertelde 's avonds de auteur van thuis zijn vrouw over de signeersessie?

37. Hij beweert dat een man met een gevangenisverleden elke maand zijn moeder een brief stuurt.

Wat beweert hij dat voor een man elke maand zijn moeder een brief stuurt?

38. Een man met een gevangenisverleden stuurt elke maand zijn moeder een brief.

Wat stuurt voor een man elke maand zijn moeder een brief?

39. Hij beweert dat elke maand een man met een gevangenisverleden zijn moeder een brief stuurt.

Wat beweert hij dat elke maand voor een man zijn moeder een brief stuurt?

40. Elke maand stuurt een man met een gevangenisverleden zijn moeder een brief.

Wat stuurt elke maand voor een man zijn moeder een brief?

41. Ik dacht dat er waarschijnlijk een dokter van het ziekenhuis de patiënt een experimenteel medicijn voorschreef.

Wat dacht ik dat er waarschijnlijk voor een dokter de patiënt een experimenteel medicijn voorschreef?

42. Er schreef een dokter van het ziekenhuis waarschijnlijk de patiënt een experimenteel medicijn voor.

Wat schreef er voor een dokter waarschijnlijk de patiënt een experimenteel medicijn voor?

43. Ik dacht dat waarschijnlijk er een dokter van het ziekenhuis de patiënt een experimenteel medicijn voorschreef.

Wat dacht ik dat waarschijnlijk er voor een dokter de patiënt een experimenteel medicijn voor?

44. Waarschijnlijk schreef er een dokter van het ziekenhuis de patiënt een experimenteel medicijn voor.

Wat schreef waarschijnlijk er voor een dokter de patiënt een experimenteel medicijn voor?

45. Zij beweert dat de eigenaar van de friteszaak morgen op het feest zijn broer een cadeau geeft.

Waar beweert zij dat de eigenaar van morgen op het feest zijn broer een cadeau geeft?

46. De eigenaar van de friteszaak geeft morgen op het feest zijn broer een cadeau.

Waar geeft de eigenaar van morgen op het feest zijn broer een cadeau?

47. Zij beweert dat morgen de eigenaar van de friteszaak op het feest zijn broer een cadeau geeft.

Waar beweert zij dat morgen de eigenaar van op het feest zijn broer een cadeau geeft?

48. Morgen geeft de eigenaar van de friteszaak op het feest zijn broer een cadeau.

Waar geeft morgen de eigenaar van op het feest zijn broer een cadeau geeft?

49. Zij hoorden dat de soldaten van het Franse leger waarschijnlijk in Mali sneuvelden.

Waar hoorden zij dat de soldaten van waarschijnlijk in Mali sneuvelden?

50. De soldaten van het Franse leger sneuvelden waarschijnlijk in Mali.

Waar sneuvelden de soldaten van waarschijnlijk in Mali?

51. Zij hoorden dat waarschijnlijk de soldaten van het Franse leger in Mali sneuvelden.

Waar hoorden zij dat waarschijnlijk de soldaten van in Mali sneuvelden?

52. Waarschijnlijk sneuvelden de soldaten van het Franse leger in Mali.

Waar sneuvelden waarschijnlijk de soldaten van in Mali?

53. Zij zag dat een bestuurder van een Volkswagen gisteren in de stad reed.

Wat zag zij dat voor een bestuurder gisteren in de stad reed?

54. Een bestuurder van een Volkswagen reed gisteren in de stad.

Wat reed voor een bestuurder gisteren in de stad?

55. Zij zag dat gisteren een bestuurder van een Volkswagen in de stad reed.

Wat zag zij dat gisteren voor een bestuurder in de stad reed?

56. Gisteren reed een bestuurder van een Volkswagen in de stad.

Wat reed gisteren voor een bestuurder in de stad?

57. Ik geloof dat er een vaas van glas gisteren in de keuken viel.

Wat geloof ik dat er voor een vaas gisteren in de keuken viel?

58. Er viel een vaas van glas gisteren in de keuken.

Wat viel er voor een vaas gisteren in de keuken?

59. Ik geloof dat gisteren er een vaas van glas in de keuken viel.

Wat geloof ik dat gisteren er voor een vaas in de keuken viel?

60. Gisteren viel er een vaas van glas in de keuken.

Wat viel gisteren er voor een vaas in de keuken?

61. De ruiter dacht dat het been van het paard helaas tijdens de val brak.

Waar dacht de ruiter dat het been van helaas tijdens de val brak?

62. Het been van het paard brak helaas tijdens de val.

Waar brak het been van helaas tijdens de val?

63. De ruiter dacht dat helaas het been van het paard tijdens de val brak.

Waar dacht de ruiter dat helaas het been van tijdens de val brak?

64. Helaas brak het been van het paard tijdens de val.

Waar brak helaas het been van tijdens de val?

Vragenlijst SU

Schaalvragen:

1	2	3	4	5
Absoluut fout	Fout	Neutraal	Goed	Absoluut goed

- Ik geloof dat de adviseur van het kabinet gisteren naar Italië reisde.
Waar geloof ik dat de adviseur van gisteren naar Italië reisde?
- De adviseur van het kabinet reisde gisteren naar Italië met het vliegtuig.
Waar reisde de adviseur van gisteren naar Italië met het vliegtuig?
- Hij denkt dat een vriend van de hockeyclub waarschijnlijk in Frankrijk woont.
Wat denkt hij dat voor een vriend waarschijnlijk in Frankrijk woont?
- Een vriend van de hockeyclub woont waarschijnlijk in Frankrijk.
Wat woont voor een vriend waarschijnlijk in Frankrijk?
- Wij denken dat er waarschijnlijk een schilderij uit de 17^e eeuw in het museum hangt.
Wat denken wij dat er waarschijnlijk voor een schilderij in het museum hangt?
- Er hangt een schilderij uit de 17^e eeuw waarschijnlijk in het museum.
Wat hangt er voor een schilderij waarschijnlijk in het museum?

7. Zij hoorden dat de supporters van FC Utrecht lange tijd in het stadion juichten.

Waar hoorden zij dat de supporters van in het stadion lange tijd juichten?

8. Supporters van FC Utrecht juichten lange tijd in het stadion.

Waar juichten de supporters van lange tijd in het stadion?

9. Ik hoop dat de regisseur van de nieuwe film zorgvuldig het script in zijn kantoor leest.

Waar hoop ik dat de regisseur van zorgvuldig het script in zijn kantoor leest?

10. De regisseur van de nieuwe film leest zorgvuldig het script in zijn kantoor.

Waar leest de regisseur van zorgvuldig het script in zijn kantoor?

11. Zij zag dat een eigenaar van een boerderij deze week het dak repareerde.

Wat zag zij dat voor een eigenaar deze week het dak repareerde?

12. Een eigenaar van een boerderij repareerde deze week het dak.

Wat repareerde voor een eigenaar deze week het dak?

13. Jij dacht dat er gisteren een student van de universiteit de reis annuleerde.

Wat dacht jij dat er gisteren voor een student de reis de annuleerde?

14. Er annuleerde gisteren een student van de universiteit de reis.

Wat annuleerde er gisteren voor een student de reis?

15. Ik geloof dat de eigenaar van de fabriek morgen bij de dealer een gele Ferrari koopt.

Waar geloof ik dat de eigenaar van morgen bij de dealer een gele Ferrari koopt?

16. De eigenaar van de fabriek koopt morgen bij de dealer een gele Ferrari.

Waar koopt de eigenaar van morgen bij de dealer een gele Ferrari?

17. Wij hoorden dat de auteur van het boek thuis zijn vrouw 's avonds over de
signeersessie vertelde.

Waar hoorden wij dat de auteur van thuis zijn vrouw 's avonds over de
signeersessie vertelde?

18. De auteur van het boek vertelde 's avonds thuis zijn vrouw over de signeersessie.

Waar vertelde de auteur van zijn vrouw 's avonds thuis over de signeersessie?

19. Hij beweert dat een man met een gevangenisverleden elke maand zijn moeder een
brief stuurt.

Wat beweert hij dat voor een man elke maand zijn moeder een brief stuurt?

20. Een man met een gevangenisverleden stuurt elke maand zijn moeder een brief.

Wat stuurt voor een man elke maand zijn moeder een brief?

21. Ik dacht dat er waarschijnlijk een dokter van het ziekenhuis de patiënt een
experimenteel medicijn voorschreef.

Wat dacht ik dat er waarschijnlijk voor een dokter de patiënt een experimenteel
medicijn voorschreef?

22. Er schreef een dokter van het ziekenhuis waarschijnlijk de patiënt een experimenteel medicijn voor.

Wat schreef er voor een dokter waarschijnlijk de patiënt een experimenteel medicijn voor?

23. Zij beweert dat de eigenaar van de friteszaak morgen op het feest zijn broer een cadeau geeft.

Waar beweert zij dat de eigenaar van morgen op het feest zijn broer een cadeau geeft?

24. Morgen geeft de eigenaar van de friteszaak op het feest zijn broer een cadeau.

Waar geeft morgen de eigenaar van op het feest zijn broer een cadeau geeft?

25. Zij hoorden dat de soldaten van het Franse leger waarschijnlijk in Mali sneuvelden.

Waar hoorden zij dat de soldaten van waarschijnlijk in Mali sneuvelden?

26. De soldaten van het Franse leger sneuvelden waarschijnlijk in Mali.

Waar sneuvelden de soldaten van waarschijnlijk in Mali?

27. Zij zag dat een bestuurder van een Volkswagen gisteren in de stad reed.

Wat zag zij dat voor een bestuurder gisteren in de stad reed?

28. Een bestuurder van een Volkswagen reed gisteren in de stad.

Wat reed voor een bestuurder gisteren in de stad?

29. Ik geloof dat er een vaas van glas gisteren in de keuken viel.

Wat geloof ik dat er voor een vaas gisteren in de keuken viel?

30. Er viel een vaas van glas gisteren in de keuken.

Wat viel er voor een vaas gisteren in de keuken?

31. De ruiter dacht dat het been van het paard helaas tijdens de val brak.

Waar dacht de ruiter dat het been van helaas tijdens de val brak?

32. Het been van het paard brak helaas tijdens de val.

Waar brak het been van helaas tijdens de val?

33. Wij hoorden dat 's avonds de auteur van het boek thuis zijn vrouw over de
signeersessie vertelde.

Waar hoorden wij dat 's avonds de auteur van thuis zijn vrouw over de
signeersessie vertelde?

34. 's Avonds vertelde de auteur van het boek thuis zijn vrouw over de signeersessie.

Waar vertelde 's avonds de auteur van thuis zijn vrouw over de signeersessie?

35. Hij beweert dat elke maand een man met een gevangenisverleden zijn moeder een
brief stuurt.

Wat beweert hij dat elke maand voor een man zijn moeder een brief stuurt?

36. Elke maand stuurt een man met een gevangenisverleden zijn moeder een brief.

Wat stuurt elke maand voor een man zijn moeder een brief?

37. Ik dacht dat waarschijnlijk er een dokter van het ziekenhuis de patiënt een experimenteel medicijn voorschreef.

Wat dacht ik dat waarschijnlijk er voor een dokter de patiënt een experimenteel medicijn voor?

38. Waarschijnlijk schreef er een dokter van het ziekenhuis de patiënt een experimenteel medicijn voor.

Wat schreef waarschijnlijk er voor een dokter de patiënt een experimenteel medicijn voor?

39. Zij beweert dat morgen de eigenaar van de friteszaak op het feest zijn broer een cadeau geeft.

Waar beweert zij dat morgen de eigenaar van op het feest zijn broer een cadeau geeft?

40. Morgen geeft morgen op het feest zijn broer een cadeau.

Waar geeft morgen de eigenaar van op het feest zijn broer een cadeau?

41. Zij hoorden dat waarschijnlijk de soldaten van het Franse leger in Mali sneuvelden.

Waar hoorden zij dat waarschijnlijk de soldaten van in Mali sneuvelden?

42. Waarschijnlijk sneuvelden de soldaten van het Franse leger in Mali.

Waar sneuvelden waarschijnlijk de soldaten van in Mali?

43. Zij zag dat gisteren een bestuurder van een Volkswagen in de stad reed.

Wat zag zij dat gisteren voor een bestuurder in de stad reed?

44. Gisteren reed een bestuurder van een Volkswagen in de stad.

Wat reed gisteren voor een bestuurder in de stad?

45. Ik geloof dat gisteren er een vaas van glas in de keuken viel.

Wat geloof ik dat gisteren er voor een vaas in de keuken viel?

46. Gisteren viel er een vaas van glas in de keuken.

Wat viel gisteren er voor een vaas in de keuken?

47. De ruiter dacht dat helaas het been van het paard tijdens de val brak.

Waar dacht de ruiter dat helaas het been van tijdens de val brak?

48. Helaas brak het been van het paard tijdens de val.

Waar brak helaas het been van tijdens de val?

49. Ik geloof dat gisteren de adviseur van het kabinet naar Italië reisde.

Waar geloof ik dat gisteren de adviseur van naar Italië reisde?

50. Gisteren reisde de adviseur van het kabinet naar Italië met het vliegtuig.

Waar reisde gisteren de adviseur van naar Italië met het vliegtuig?

51. Hij denkt dat waarschijnlijk een vriend van de hockeyclub in Frankrijk woont.

Wat denkt hij dat waarschijnlijk voor een vriend in Frankrijk woont?

52. Waarschijnlijk woont een vriend van de hockeyclub in Frankrijk.

Wat woont waarschijnlijk voor een vriend in Frankrijk?

53. Wij denken dat waarschijnlijk er een schilderij uit de 17^e eeuw in het museum hangt.

Wat denken wij dat waarschijnlijk er voor een schilderij in het museum hangt?

54. Waarschijnlijk hangt er een schilderij uit de 17^e eeuw in het museum.

Wat hangt waarschijnlijk er voor een schilderij van in het museum?

55. Zij hoorden dat lange tijd de supporters van FC Utrecht in het stadion juichten.

Waar hoorden zij dat lange tijd de supporters van in het stadion juichten?

56. Lange tijd juichten de supporters van FC Utrecht in het stadion.

Waar juichten lange tijd de supporters van in het stadion?

57. Ik hoop dat zorgvuldig de regisseur van de nieuwe film in zijn kantoor het script leest.

Waar hoop ik dat zorgvuldig de regisseur van in zijn kantoor het script leest?

58. Zorgvuldig leest de regisseur van de nieuwe film het script in zijn kantoor.

Waar leest zorgvuldig de regisseur van het script in zijn kantoor?

59. Zij zag dat deze week een eigenaar van een boerderij het dak repareerde.

Wat zag zij dat deze week voor een eigenaar het dak repareerde?

60. Deze week repareerde een eigenaar van een boerderij het dak.

Wat repareerde deze week voor een eigenaar het dak?

61. Jij dacht dat gisteren er een student van de universiteit de reis annuleerde.

Wat dacht jij dat gisteren er voor een student de reis annuleerde?

62. Gisteren annuleerde er een student van de universiteit de reis.

Wat annuleerde gisteren er voor een student de reis?

63. Ik geloof dat morgen de eigenaar van de fabriek bij de dealer een gele Ferrari koopt.

Waar geloof ik dat morgen de eigenaar van bij de dealer een gele Ferrari koopt?

64. Morgen koopt de eigenaar van de fabriek een gele Ferrari bij de dealer.

Waar koopt morgen de eigenaar van een gele Ferrari bij de dealer?

Bijlage 4: Resultaten toetsend onderzoek

Zin	SVO/SOV	Topic	Predicaattype	±Definiet	Subject	Absoluut fout	Behoorlijk fout	Neutraal	Goed	Absoluut goed	Totaal
Ik geloof dat de adviseur van het kabinet gisteren naar Italië reisde. Waar geloof ik dat de adviseur van gisteren naar Italië reisde?	SOV	topic	intransitief	definiet	hoog	28	10	2	0	1	41
De adviseur van het kabinet reisde gisteren naar Italië met het vliegtuig. Waar reisde de adviseur van gisteren naar Italië met het vliegtuig?	SVO	topic	intransitief	definiet	hoog	28	8	1	4	1	42
Ik geloof dat gisteren de adviseur van het kabinet naar Italië reisde. Waar geloof ik dat gisteren de adviseur van naar Italië reisde?	SOV	topic	intransitief	definiet	laag	28	11	1	1	1	42
Gisteren reisde de adviseur van het kabinet naar Italië met het vliegtuig. Waar reisde gisteren de adviseur van naar Italië met het vliegtuig?	SVO	topic	intransitief	definiet	laag	28	11	0	0	2	41
Hij denkt dat een vriend van de hockeyclub waarschijnlijk in Frankrijk woont. Wat denkt hij dat voor een vriend waarschijnlijk in Frankrijk woont?	SOV	topic	intransitief	indefiniet	hoog	27	11	2	2	0	42
Een vriend van de hockeyclub woont waarschijnlijk in Frankrijk. Wat woont voor een vriend waarschijnlijk in Frankrijk?	SVO	topic	intransitief	indefiniet	hoog	28	12	1	1	0	42
Hij denkt dat waarschijnlijk een vriend van de hockeyclub in Frankrijk woont. Wat denkt hij dat waarschijnlijk voor een vriend in Frankrijk woont?	SOV	topic	intransitief	indefiniet	laag	25	11	3	2	1	42
Waarschijnlijk woont een vriend van de hockeyclub in Frankrijk. Wat woont waarschijnlijk voor een vriend in Frankrijk?	SVO	topic	intransitief	indefiniet	laag	21	12	2	7	0	42
Wij denken dat er een schilderij uit de 17e eeuw waarschijnlijk in het museum hangt. Wat denken wij dat er voor een schilderij waarschijnlijk in het museum hangt?	SOV	non-topic	intransitief	indefiniet	hoog	6	9	8	16	3	42

Er hangt een schilderij uit de 17e eeuw waarschijnlijk in het museum. Wat hangt er voor een schilderij waarschijnlijk in het museum?	SVO	non-topic	intransitief	indefinit	hoog	4	11	7	14	6	42
Wij denken dat er waarschijnlijk een schilderij uit de 17e eeuw in het museum hangt. Wat denken wij dat er waarschijnlijk voor een schilderij in het museum hangt?	SOV	non-topic	intransitief	indefinit	laag	5	12	6	13	6	42
Waarschijnlijk hangt er een schilderij uit de 17e eeuw in het museum. Wat hangt er waarschijnlijk voor een schilderij in het museum?	SVO	non-topic	intransitief	indefinit	laag	2	6	4	18	12	42
Zij hoorden dat de supporters van FC Utrecht lange tijd in het stadion juichten. Waar hoorden zij dat de supporters van in het stadion lange tijd juichten?	SOV	topic	intransitief	definit	hoog	24	12	2	3	1	42
Supporters van FC Utrecht juichten lange tijd in het stadion. Waar juichten de supporters van lange tijd in het stadion?	SVO	topic	intransitief	definit	hoog	28	10	0	4	0	42
Zij hoorden dat lange tijd de supporters van FC Utrecht in het stadion juichten. Waar hoorden zij dat lange tijd de supporters van in het stadion juichten?	SOV	topic	intransitief	definit	laag	26	13	0	3	0	42
Lange tijd juichten de supporters van FC Utrecht in het stadion. Waar juichten lange tijd de supporters van in het stadion?	SVO	topic	intransitief	definit	laag	22	11	3	5	1	42
Ik hoop dat de regisseur van de nieuwe film zorgvuldig het script in zijn kantoor leest. Waar hoop ik dat de regisseur van zorgvuldig het script in zijn kantoor leest?	SOV	topic	transitief	definit	hoog	27	12	0	3	0	42
De regisseur van de nieuwe film leest zorgvuldig het script in zijn kantoor. Waar leest de regisseur van zorgvuldig het script in zijn kantoor?	SVO	topic	transitief	definit	hoog	29	9	2	2	0	42
Ik hoop dat zorgvuldig de regisseur van de nieuwe film in zijn kantoor het script leest. Waar hoop ik dat zorgvuldig de regisseur van in zijn kantoor het script leest?	SOV	topic	transitief	definit	laag	30	9	0	1	0	40
Zorgvuldig leest de regisseur van de nieuwe film het script in zijn kantoor. Waar leest zorgvuldig de regisseur van het script in zijn kantoor?	SVO	topic	transitief	definit	laag	29	10	1	2	0	42

Zij zag dat een eigenaar van een boerderij deze week het dak repareerde. Wat zag zij dat voor een eigenaar deze week het dak repareerde?	SOV	topic	transitief	indefinit	hoog	30	9	1	2	0	42
Een eigenaar van een boerderij repareerde deze week het dak. Wat repareerde voor een eigenaar deze week het dak?	SVO	topic	transitief	indefinit	hoog	30	10	1	1	0	42
Zij zag dat deze week een eigenaar van een boerderij het dak repareerde. Wat zag zij dat deze week voor een eigenaar het dak repareerde?	SOV	topic	transitief	indefinit	laag	21	12	4	4	1	42
Deze week repareerde een eigenaar van een boerderij het dak. Wat repareerde deze week voor een eigenaar het dak?	SVO	topic	transitief	indefinit	laag	21	11	5	3	2	42
Jij dacht dat er een student van de universiteit gisteren de reis annuleerde. Wat dacht jij dat er voor een student gisteren de reis de annuleerde?	SOV	non-topic	transitief	indefinit	hoog	18	8	5	8	3	42
Er annuleerde een student van de universiteit gisteren de reis. Wat annuleerde er voor een student gisteren de reis?	SVO	non-topic	transitief	indefinit	hoog	22	8	3	7	2	42
Jij dacht dat er gisteren een student van de universiteit de reis annuleerde. Wat dacht jij dat er gisteren voor een student de reis annuleerde?	SOV	non-topic	transitief	indefinit	laag	13	9	9	8	3	42
Gisteren annuleerde er een student van de universiteit de reis. Wat annuleerde er gisteren voor een student de reis?	SVO	non-topic	transitief	indefinit	laag	19	7	6	9	1	42
Ik geloof dat de eigenaar van de fabriek morgen bij de dealer een gele Ferrari koopt. Waar geloof ik dat de eigenaar van morgen bij de dealer een gele Ferrari koopt?	SOV	topic	transitief	definit	hoog	26	7	2	7	0	42
De eigenaar van de fabriek koopt morgen bij de dealer een gele Ferrari. Waar koopt de eigenaar van morgen bij de dealer een gele Ferrari?	SVO	topic	transitief	definit	hoog	25	9	1	7	0	42
Ik geloof dat morgen de eigenaar van de fabriek bij de dealer een gele Ferrari koopt. Waar geloof ik dat morgen de eigenaar van bij de dealer een gele Ferrari koopt?	SOV	topic	transitief	definit	laag	27	8	2	5	0	42
Morgen koopt de eigenaar van de fabriek een gele Ferrari bij de dealer. Waar koopt morgen de eigenaar van een gele Ferrari bij de dealer?	SVO	topic	transitief	definit	laag	27	9	3	3	0	42

Wij hoorden dat de auteur van het boek thuis zijn vrouw 's avonds over de signeersessie vertelde. Waar hoorden wij dat de auteur van thuis zijn vrouw 's avonds over de signeersessie vertelde?	SOV	topic	ditransitief	defniet	hoog	31	6	1	3	1	42
De auteur van het boek vertelde 's avonds thuis zijn vrouw over de signeersessie. Waar vertelde de auteur van zijn vrouw 's avonds thuis over de signeersessie?	SVO	topic	ditransitief	defniet	hoog	28	7	2	4	0	41
Wij hoorden dat 's avonds de auteur van het boek thuis zijn vrouw over de signeersessie vertelde. Waar hoorden wij dat 's avonds de auteur van thuis zijn vrouw over de signeersessie vertelde?	SOV	topic	ditransitief	defniet	laag	33	3	2	4	0	42
's Avonds vertelde de auteur van het boek thuis zijn vrouw over de signeersessie. Waar vertelde 's avonds de auteur van thuis zijn vrouw over de signeersessie?	SVO	topic	ditransitief	defniet	laag	27	10	2	2	1	42
Hij beweert dat een man met een gevangenisverleden elke maand zijn moeder een brief stuurt. Wat beweert hij dat voor een man elke maand zijn moeder een brief stuurt?	SOV	topic	ditransitief	indefniet	hoog	22	12	3	5	0	42
Een man met een gevangenisverleden stuurt elke maand zijn moeder een brief. Wat stuurt voor een man elke maand zijn moeder een brief?	SVO	topic	ditransitief	indefniet	hoog	28	11	2	1	0	42
Hij beweert dat elke maand een man met een gevangenisverleden zijn moeder een brief stuurt. Wat beweert hij dat elke maand voor een man zijn moeder een brief stuurt?	SOV	topic	ditransitief	indefniet	laag	25	10	3	3	1	42
Elke maand stuurt een man met een gevangenisverleden zijn moeder een brief. Wat stuurt elke maand voor een man zijn moeder een brief?	SVO	topic	ditransitief	indefniet	laag	23	12	5	1	0	41
Ik dacht dat er een dokter van het ziekenhuis waarschijnlijk de patiënt een experimenteel medicijn voorschreef. Wat dacht ik dat er voor een dokter waarschijnlijk de patiënt een experimenteel medicijn voorschreef?	SOV	non-topic	ditransitief	indefniet	hoog	14	14	1	12	1	42
Er schreef een dokter van het ziekenhuis waarschijnlijk de patiënt een experimenteel medicijn voor. Wat schreef er voor een dokter waarschijnlijk de patiënt een experimenteel medicijn voor?	SVO	non-topic	ditransitief	indefniet	hoog	17	13	6	5	1	42

Subjectscrambling en subextractie in actiefzinnen

Ik dacht dat er waarschijnlijk een dokter van het ziekenhuis de patiënt een experimenteel medicijn voorschreef. Wat dacht ik dat er waarschijnlijk voor een dokter de patiënt een experimenteel medicijn voorschreef?	SOV	non-topic	ditransitief	indefinit	laag	25	9	1	7	0	42
Waarschijnlijk schreef er een dokter van het ziekenhuis de patiënt een experimenteel medicijn voor. Wat schreef er waarschijnlijk voor een dokter de patiënt een experimenteel medicijn voor?	SVO	non-topic	ditransitief	indefinit	laag	17	15	3	5	2	42
Zij beweert dat de eigenaar van de friteszaak morgen op het feest zijn broer een cadeau geeft. Waar beweert zij dat de eigenaar van morgen op het feest zijn broer een cadeau geeft?	SOV	topic	ditransitief	definit	hoog	25	9	1	6	1	42
De eigenaar van de friteszaak geeft morgen op het feest zijn broer een cadeau. Waar geeft de eigenaar van morgen op het feest zijn broer een cadeau?	SVO	topic	ditransitie f	definit	hoog	26	7	1	5	3	42
Zij beweert dat morgen de eigenaar van de friteszaak op het feest zijn broer een cadeau geeft. Waar beweert zij dat morgen de eigenaar van op het feest zijn broer een cadeau geeft?	SOV	topic	ditransitief	definit	laag	25	7	2	7	1	42
Morgen geeft de eigenaar van de friteszaak op het feest zijn broer een cadeau. Waar geeft morgen de eigenaar van op het feest zijn broer een cadeau geeft?	SVO	topic	ditransitief	definit	laag	31	6	2	3	0	42
Zij hoorden dat de soldaten van het Franse leger waarschijnlijk in Mali sneuvelden. Waar hoorden zij dat de soldaten van waarschijnlijk in Mali sneuvelden?	SOV	topic	ergatief	definit	hoog	25	9	2	5	1	42
De soldaten van het Franse leger sneuvelden waarschijnlijk in Mali. Waar sneuvelden de soldaten van waarschijnlijk in Mali?	SVO	topic	ergatief	definit	hoog	25	7	5	4	1	42
Zij hoorden dat waarschijnlijk de soldaten van het Franse leger in Mali sneuvelden. Waar hoorden zij dat waarschijnlijk de soldaten van in Mali sneuvelden?	SOV	topic	ergatief	definit	laag	27	9	2	4	0	42
Waarschijnlijk sneuvelden de soldaten van het Franse leger in Mali. Waar sneuvelden waarschijnlijk de soldaten van in Mali?	SVO	topic	ergatief	definit	laag	23	9	5	3	2	42
Zij zag dat een bestuurder van een Volkswagen gisteren in de stad reed. Wat zag zij dat voor een bestuurder gisteren in de stad reed?	SOV	topic	ergatief	indefinit	hoog	17	12	5	6	2	42

Een bestuurder van een Volkswagen reed gisteren in de stad. Wat reed voor een bestuurder gisteren in de stad?	SVO	topic	ergatief	indefinit	hoog	19	10	8	5	0	42
Zij zag dat gisteren een bestuurder van een Volkswagen in de stad reed. Wat zag zij dat gisteren voor een bestuurder in de stad reed?	SOV	topic	ergatief	indefinit	laag	12	16	5	6	2	41
Gisteren reed een bestuurder van een Volkswagen in de stad. Wat reed gisteren voor een bestuurder in de stad?	SVO	topic	ergatief	indefinit	laag	5	12	11	8	6	42
Ik geloof dat er een vaas van glas gisteren in de keuken viel. Wat geloof ik dat er voor een vaas gisteren in de keuken viel?	SOV	non-topic	ergatief	indefinit	hoog	10	14	6	9	2	41
Er viel een vaas van glas gisteren in de keuken. Wat viel er voor een vaas gisteren in de keuken?	SVO	non-topic	ergatief	indefinit	hoog	5	8	7	10	12	42
Ik geloof dat er gisteren een vaas van glas in de keuken viel. Wat geloof ik dat er gisteren voor een vaas in de keuken viel?	SOV	non-topic	ergatief	indefinit	laag	8	12	6	14	2	42
Gisteren viel er een vaas van glas in de keuken. Wat viel er gisteren voor een vaas in de keuken?	SVO	non-topic	ergatief	indefinit	laag	3	7	9	13	10	42
De ruiter dacht dat het been van het paard helaas tijdens de val brak. Waar dacht de ruiter dat het been van helaas tijdens de val brak?	SOV	topic	ergatief	definit	hoog	26	9	3	4	0	42
Het been van het paard brak helaas tijdens de val. Waar brak het been van helaas tijdens de val?	SVO	topic	ergatief	definit	hoog	24	8	3	5	2	42
De ruiter dacht dat helaas het been van het paard tijdens de val brak. Waar dacht de ruiter dat helaas het been van tijdens de val brak?	SOV	topic	ergatief	definit	laag	26	12	2	2	0	42
Helaas brak het been van het paard tijdens de val. Waar brak helaas het been van tijdens de val?	SVO	topic	ergatief	definit	laag	14	5	8	11	4	42

Totaal

	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)
Algemeen gemiddelde	1,97	1,90	1,94

Tabel 1. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
Totaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 2. Overzicht van het totaal van grammaticaliteitsoordelen (%).

SOV- en SVO-woordvolgorde

	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)	Algemeen gemiddelde	Vershil
SOV	1,92	1,83	1,87	1,94	-0,07
SVO	2,02	1,98	2,00	1,94	0,06

Tabel 3. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
SOV	53,17%	24,35%	6,87%	13,07%	2,54%
SVO	50,56%	22,45%	8,87%	12,83%	5,29%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 4. Grammaticaliteitsoordelen bij SOV- en SVO-zinnen (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
SOV	53,17%	24,35%	6,87%	13,07%	2,54%
intransitief	50,45%	26,57%	7,16%	11,94%	3,88%
transitief	57,49%	22,16%	6,89%	11,38%	2,10%
ditransitief	59,52%	20,83%	4,17%	13,99%	1,49%
ergatief	45,21%	27,84%	9,28%	14,97%	2,69%
SVO	50,56%	22,45%	8,87%	12,83%	5,29%
intransitief	48,06%	24,18%	5,37%	15,82%	6,57%
transitief	60,12%	21,73%	6,55%	10,12%	1,49%
ditransitief	58,98%	24,25%	6,89%	7,78%	2,10%
ergatief	35,12%	19,64%	16,67%	17,56%	11,01%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 5. Grammaticaliteitsoordelen bij SOV- en SVO-zinnen, uitgesplitst naar predicaattypen (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
SOV	53,17%	24,35%	6,87%	13,07%	2,54%
definitief	64,87%	21,82%	3,59%	8,67%	1,05%
indefinitief	41,49%	26,87%	10,15%	17,46%	4,03%
SVO	50,56%	22,45%	8,87%	12,83%	5,29%
definitief	61,79%	20,30%	5,82%	9,55%	2,54%
indefinitief	39,34%	24,59%	11,92%	16,10%	8,05%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 6. Grammaticaliteitsoordelen bij SOV- en SVO-zinnen, uitgesplitst naar definitieidheid (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
SOV	53,17%	24,35%	6,87%	13,07%	2,54%
in situ	53,21%	24,36%	7,17%	12,56%	2,69%
ex situ	53,13%	24,33%	6,57%	13,58%	2,39%
SVO	50,56%	22,45%	8,87%	12,83%	5,29%
in situ	46,57%	22,84%	10,30%	13,88%	6,42%
ex situ	54,55%	22,06%	7,45%	11,77%	4,17%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 7. Grammaticaliteitsoordelen bij SOV- en SVO-zinnen, uitgesplitst naar subjectpositie (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
SOV	53,17%	24,35%	6,87%	13,07%	2,54%
non-topic	29,55%	25,97%	12,54%	25,97%	5,97%
topic	61,06%	23,80%	4,98%	8,76%	1,39%
SVO	50,56%	22,45%	8,87%	12,83%	5,29%
non-topic	26,49%	22,32%	13,39%	24,11%	13,69%
topic	58,61%	22,49%	7,36%	9,05%	2,49%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 8. Grammaticaliteitsoordelen bij SOV- en SVO-zinnen, uitgesplitst naar aanwezigheid topic (%).

Predicaattype

Predicaattype	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)	Algemeen gemiddelde	Vershil
Intransitief	2,03	1,98	2,00	1,94	0,06
Transitief	1,80	1,70	1,75	1,94	-0,19
Ditransitief	1,75	1,71	1,73	1,94	-0,21
Ergatief	2,31	2,22	2,26	1,94	0,32

Tabel 9. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
intransitief	49,25%	25,37%	6,27%	13,88%	5,22%
transitief	58,81%	21,94%	6,72%	10,75%	1,79%
ditransitief	59,25%	22,54%	5,52%	10,90%	1,79%
ergatief	40,15%	23,73%	12,99%	16,27%	6,87%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 10. Grammaticaliteitsoordelen bij verschillende predicaattypen (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
intransitief	49,25%	25,37%	6,27%	13,88%	5,22%
SOV	50,45%	26,57%	7,16%	11,94%	3,88%
SVO	48,06%	24,18%	5,37%	15,82%	6,57%
transitief	58,81%	21,94%	6,72%	10,75%	1,79%
SOV	57,49%	22,16%	6,89%	11,38%	2,10%
SVO	60,12%	21,73%	6,55%	10,12%	1,49%
ditransitief	59,25%	22,54%	5,52%	10,90%	1,79%
SOV	59,52%	20,83%	4,17%	13,99%	1,49%
SVO	58,98%	24,25%	6,89%	7,78%	2,10%
ergatief	40,15%	23,73%	12,99%	16,27%	6,87%
SOV	45,21%	27,84%	9,28%	14,97%	2,69%
SVO	35,12%	19,64%	16,67%	17,56%	11,01%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 11. Grammaticaliteitsoordelen bij verschillende predicaattypen, uitgesplitst naar SVO/SOV (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
intransitief	49,25%	25,37%	6,27%	13,88%	5,22%
definitief	63,47%	25,75%	2,69%	5,99%	2,10%
indefinitief	35,12%	25,00%	9,82%	21,73%	8,33%
transitief	58,81%	21,94%	6,72%	10,75%	1,79%
definitief	65,87%	21,86%	3,29%	8,98%	0,00%
indefinitief	51,79%	22,02%	10,12%	12,50%	3,57%
ditransitief	59,25%	22,54%	5,52%	10,90%	1,79%
definitief	67,46%	16,42%	3,88%	10,15%	2,09%
indefinitief	51,04%	28,66%	7,16%	11,64%	1,49%
ergatief	40,15%	23,73%	12,99%	16,27%	6,87%
definitief	56,55%	20,24%	8,93%	11,31%	2,98%
indefinitief	23,65%	27,25%	17,07%	21,26%	10,78%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 12. Grammaticaliteitsoordelen bij verschillende predicaattypen, uitgesplitst naar definitieid (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
intransitief	49,25%	25,37%	6,27%	13,88%	5,22%
in situ	46,87%	25,97%	5,67%	14,63%	6,87%
ex situ	51,64%	24,78%	6,87%	13,13%	3,58%
transitief	58,81%	21,94%	6,72%	10,75%	1,79%
in situ	55,99%	22,46%	8,98%	10,48%	2,10%
ex situ	61,61%	21,43%	4,46%	11,01%	1,49%
ditransitief	59,25%	22,54%	5,52%	10,90%	1,79%
ex situ	57,01%	23,58%	5,07%	12,24%	2,09%
in situ	61,49%	21,49%	5,97%	9,55%	1,49%
ergatief	40,15%	23,73%	12,99%	16,27%	6,87%
ex situ	45,07%	22,99%	11,64%	14,33%	5,97%
in situ	35,22%	24,48%	14,33%	18,21%	7,76%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 13. Grammaticaliteitsoordelen bij verschillende predicaattypen, uitgesplitst naar subjectpositie (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
intransitief	49,25%	25,37%	6,27%	13,88%	5,22%
non-topic	10,12%	22,62%	14,88%	36,31%	16,07%
topic	62,35%	26,29%	3,39%	6,37%	1,59%
transitief	58,81%	21,94%	6,72%	10,75%	1,79%
non-topic	42,86%	19,05%	13,69%	19,05%	5,36%
topic	64,14%	22,91%	4,38%	7,97%	0,60%
ditransitief	59,25%	22,54%	5,52%	10,90%	1,79%
non-topic	43,45%	30,36%	6,55%	17,26%	2,38%
topic	64,54%	19,92%	5,18%	8,76%	1,59%
ergatief	40,15%	23,73%	12,99%	16,27%	6,87%
non-topic	15,57%	24,55%	16,77%	27,54%	15,57%
topic	48,31%	23,46%	11,73%	12,52%	3,98%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 14. Grammaticaliteitsoordelen bij verschillende predicaattypen, uitgesplitst naar aanwezigheid topic (%).

Subjectpositie in de zin

	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)	Algemeen gemiddelde	Vershil
in situ	2,04	1,94	1,99	1,94	0,03
ex situ	1,90	1,87	1,88	1,94	-0,06

Tabel 15. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
in situ	49,89%	23,60%	8,74%	13,22%	4,56%
ex situ	53,84%	23,19%	7,01%	12,68%	3,28%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 16. Grammaticaliteitsoordelen bij verschillende subjectpositie in de zin (%).

Subjectscrambling en subextractie in actiefzinnen

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
In situ	49,89%	23,60%	8,74%	13,22%	4,56%
SOV	53,21%	24,36%	7,17%	12,56%	2,69%
SVO	46,57%	22,84%	10,30%	13,88%	6,42%
Ex situ	53,84%	23,19%	7,01%	12,68%	3,28%
SOV	53,13%	24,33%	6,57%	13,58%	2,39%
SVO	54,55%	22,06%	7,45%	11,77%	4,17%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 17. Grammaticaliteitsoordelen bij verschillende subjectpositie in de zin, uitgesplitst naar woordvolgorde (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
in situ	49,89%	23,60%	8,74%	13,22%	4,56%
intransitief	46,87%	25,97%	5,67%	14,63%	6,87%
transitief	55,99%	22,46%	8,98%	10,48%	2,10%
ditransitief	61,49%	21,49%	5,97%	9,55%	1,49%
ergatief	35,22%	24,48%	14,33%	18,21%	7,76%
ex situ	53,84%	23,19%	7,01%	12,68%	3,28%
intransitief	51,64%	24,78%	6,87%	13,13%	3,58%
transitief	61,61%	21,43%	4,46%	11,01%	1,49%
ditransitief	57,01%	23,58%	5,07%	12,24%	2,09%
ergatief	45,07%	22,99%	11,64%	14,33%	5,97%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 18. Grammaticaliteitsoordelen bij verschillende subjectpositie in de zin, uitgesplitst naar predicaattype (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
in situ	49,89%	23,60%	8,74%	13,22%	4,56%
definitief	63,23%	21,38%	5,23%	8,37%	1,79%
indefinitief	36,57%	25,82%	12,24%	18,06%	7,31%
ex situ	53,84%	23,19%	7,01%	12,68%	3,28%
definitief	63,43%	20,75%	4,18%	9,85%	1,79%
indefinitief	44,26%	25,63%	9,84%	15,50%	4,77%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 19. Grammaticaliteitsoordelen bij verschillende subjectpositie in de zin, uitgesplitst naar definitetheid (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
in situ	49,89%	23,60%	8,74%	13,22%	4,56%
non-topic	27,38%	22,92%	13,10%	25,89%	10,71%
topic	57,43%	23,83%	7,28%	8,97%	2,49%
ex situ	53,84%	23,19%	7,01%	12,68%	3,28%
non-topic	28,66%	25,37%	12,84%	24,18%	8,96%
topic	62,23%	22,47%	5,07%	8,85%	1,39%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 20. Grammaticaliteitsoordelen bij verschillende subjectpositie, uitgesplitst naar aanwezigheid topic (%).

Definietheid van het subject

	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)	Algemeen gemiddelde	Verskil
definiet	1,67	1,63	1,65	1,94	-0,29
indefiniet	1,84	1,82	1,83	1,94	-0,11

Tabel 21. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
definiet	63,33%	21,06%	4,71%	9,11%	1,79%
indefiniet	40,42%	25,73%	11,04%	16,78%	6,04%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 22. Grammaticaliteitsoordelen bij definiete/ indefiniete subjecten (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
definiet	63,33%	21,06%	4,71%	9,11%	1,79%
SOV	64,87%	21,82%	3,59%	8,67%	1,05%
SVO	61,79%	20,30%	5,82%	9,55%	2,54%
indefiniet	40,42%	25,73%	11,04%	16,78%	6,04%
SOV	41,49%	26,87%	10,15%	17,46%	4,03%
SVO	39,34%	24,59%	11,92%	16,10%	8,05%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 23. Grammaticaliteitsoordelen bij definiete/ indefiniete subjecten, uitgesplitst naar SOV/SVO (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
definiet	63,33%	21,06%	4,71%	9,11%	1,79%
intransitief	63,47%	25,75%	2,69%	5,99%	2,10%
transitief	65,87%	21,86%	3,29%	8,98%	0,00%
ditransitief	67,46%	16,42%	3,88%	10,15%	2,09%
ergatief	56,55%	20,24%	8,93%	11,31%	2,98%
indefiniet	40,42%	25,73%	11,04%	16,78%	6,04%
intransitief	35,12%	25,00%	9,82%	21,73%	8,33%
transitief	51,79%	22,02%	10,12%	12,50%	3,57%
ditransitief	51,04%	28,66%	7,16%	11,64%	1,49%
ergatief	23,65%	27,25%	17,07%	21,26%	10,78%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 24. Grammaticaliteitsoordelen bij definiete/ indefiniete subjecten, uitgesplitst naar predicaattypen (%).

Subjectscrambling en subextractie in actiefzinnen

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
definiet	63,33%	21,06%	4,71%	9,11%	1,79%
in situ	63,23%	21,38%	5,23%	8,37%	1,79%
ex situ	63,43%	20,75%	4,18%	9,85%	1,79%
indefiniet	40,42%	25,73%	11,04%	16,78%	6,04%
in situ	36,57%	25,82%	12,24%	18,06%	7,31%
ex situ	44,26%	25,63%	9,84%	15,50%	4,77%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 25. Grammaticaliteitsoordelen bij definitieve/ indefinitieve subjecten, uitgesplitst naar subjectpositie (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
definiet	63,33%	21,06%	4,71%	9,11%	1,79%
topic	63,33%	21,06%	4,71%	9,11%	1,79%
indefiniet	40,42%	25,73%	11,04%	16,78%	6,04%
non-topic	28,02%	24,14%	12,97%	25,04%	9,84%
topic	52,84%	27,31%	9,10%	8,51%	2,24%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 26. Grammaticaliteitsoordelen bij definitieve/ indefinitieve subjecten, uitgesplitst naar aanwezigheid topic (%).

Aanwezigheid topic

	Predicaat (N=20)	Subject (N=22)	Totaal (N=42)	Algemeen gemiddelde	Vershil
Non-topic	2,73	2,57	2,65	1,94	0,71
Topic	1,70	1,68	1,70	1,94	-0,24

Tabel 27. Gemiddelde beoordeling van respondenten, uitgesplitst naar vragenlijst PR en SU

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
non-topic	28,02%	24,14%	12,97%	25,04%	9,84%
topic	59,83%	23,15%	6,17%	8,91%	1,94%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 28. Grammaticaliteitsoordelen bij aanwezigheid topic (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
non-topic	28,02%	24,14%	12,97%	25,04%	9,84%
SOV	29,55%	25,97%	12,54%	25,97%	5,97%
SVO	26,49%	22,32%	13,39%	24,11%	13,69%
topic	59,83%	23,15%	6,17%	8,91%	1,94%
SOV	61,06%	23,80%	4,98%	8,76%	1,39%
SVO	58,61%	22,49%	7,36%	9,05%	2,49%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 29. Grammaticaliteitsoordelen bij aanwezigheid topic, uitgesplitst naar woordvolgorde (%).

Subjectscrambling en subextractie in actiefzinnen

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
non-topic	28,02%	24,14%	12,97%	25,04%	9,84%
intransitief	10,12%	22,62%	14,88%	36,31%	16,07%
transitief	42,86%	19,05%	13,69%	19,05%	5,36%
ditransitief	43,45%	30,36%	6,55%	17,26%	2,38%
ergatief	15,57%	24,55%	16,77%	27,54%	15,57%
topic	59,83%	23,15%	6,17%	8,91%	1,94%
intransitief	62,35%	26,29%	3,39%	6,37%	1,59%
transitief	64,14%	22,91%	4,38%	7,97%	0,60%
ditransitief	64,54%	19,92%	5,18%	8,76%	1,59%
ergatief	48,31%	23,46%	11,73%	12,52%	3,98%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 30. Grammaticaliteitsoordelen bij aanwezigheid topic, uitgesplitst naar predicaatype (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
non-topic	28,02%	24,14%	12,97%	25,04%	9,84%
indefinit	28,02%	24,14%	12,97%	25,04%	9,84%
topic	59,83%	23,15%	6,17%	8,91%	1,94%
definit	63,33%	21,06%	4,71%	9,11%	1,79%
indefinit	52,84%	27,31%	9,10%	8,51%	2,24%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 31. Grammaticaliteitsoordelen bij aanwezigheid topic, uitgesplitst naar definitieid (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
non-topic	28,02%	24,14%	12,97%	25,04%	9,84%
in situ	27,38%	22,92%	13,10%	25,89%	10,71%
ex situ	28,66%	25,37%	12,84%	24,18%	8,96%
topic	59,83%	23,15%	6,17%	8,91%	1,94%
in situ	57,43%	23,83%	7,28%	8,97%	2,49%
ex situ	62,23%	22,47%	5,07%	8,85%	1,39%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 32. Grammaticaliteitsoordelen bij aanwezigheid topic, uitgesplitst naar subjecttype (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
non-topic	28,02%	24,14%	12,97%	25,04%	9,84%
intransitief	10,12%	22,62%	14,88%	36,31%	16,07%
SOV	13,10%	25,00%	16,67%	34,52%	10,71%
SVO	7,14%	20,24%	13,10%	38,10%	21,43%
transitief	42,86%	19,05%	13,69%	19,05%	5,36%
SOV	36,90%	20,24%	16,67%	19,05%	7,14%
SVO	48,81%	17,86%	10,71%	19,05%	3,57%
ditransitief	43,45%	30,36%	6,55%	17,26%	2,38%
SOV	46,43%	27,38%	2,38%	22,62%	1,19%
SVO	40,48%	33,33%	10,71%	11,90%	3,57%
ergatief	15,57%	24,55%	16,77%	27,54%	15,57%
SOV	21,69%	31,33%	14,46%	27,71%	4,82%
SVO	9,52%	17,86%	19,05%	27,38%	26,19%
intransitief	62,35%	26,29%	3,39%	6,37%	1,59%

Subjectscrambling en subextractie in actiefzinnen

SOV	62,95%	27,09%	3,98%	4,38%	1,59%
SVO	61,75%	25,50%	2,79%	8,37%	1,59%
transitief	64,14%	22,91%	4,38%	7,97%	0,60%
SOV	64,40%	22,80%	3,60%	8,80%	0,40%
SVO	63,89%	23,02%	5,16%	7,14%	0,79%
topic	59,83%	23,15%	6,17%	8,91%	1,94%
ditransitief	64,54%	19,92%	5,18%	8,76%	1,59%
SOV	63,89%	18,65%	4,76%	11,11%	1,59%
SVO	65,20%	21,20%	5,60%	6,40%	1,60%
ergatief	48,31%	23,46%	11,73%	12,52%	3,98%
SOV	52,99%	26,69%	7,57%	10,76%	1,99%
SVO	43,65%	20,24%	15,87%	14,29%	5,95%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 33. Grammaticaliteitsoordelen bij aanwezigheid topic, uitgesplitst naar predicaatype en woordvolgorde (%).

	% van Absoluut fout	% van Behoorlijk fout	% van Neutraal	% van Goed	% van Absoluut goed
non-topic	28,02%	24,14%	12,97%	25,04%	9,84%
intransitief	10,12%	22,62%	14,88%	36,31%	16,07%
in situ	8,33%	21,43%	11,90%	36,90%	21,43%
ex situ	11,90%	23,81%	17,86%	35,71%	10,71%
transitief	42,86%	19,05%	13,69%	19,05%	5,36%
in situ	38,10%	19,05%	17,86%	20,24%	4,76%
ex situ	47,62%	19,05%	9,52%	17,86%	5,95%
ditransitief	43,45%	30,36%	6,55%	17,26%	2,38%
in situ	50,00%	28,57%	4,76%	14,29%	2,38%
ex situ	36,90%	32,14%	8,33%	20,24%	2,38%
ergatief	15,57%	24,55%	16,77%	27,54%	15,57%
in situ	13,10%	22,62%	17,86%	32,14%	14,29%
ex situ	18,07%	26,51%	15,66%	22,89%	16,87%
topic	59,83%	23,15%	6,17%	8,91%	1,94%
intransitief	62,35%	26,29%	3,39%	6,37%	1,59%
in situ	59,76%	27,49%	3,59%	7,17%	1,99%
ex situ	64,94%	25,10%	3,19%	5,58%	1,20%
transitief	64,14%	22,91%	4,38%	7,97%	0,60%
in situ	62,00%	23,60%	6,00%	7,20%	1,20%
ex situ	66,27%	22,22%	2,78%	8,73%	0,00%
ditransitief	64,54%	19,92%	5,18%	8,76%	1,59%
in situ	65,34%	19,12%	6,37%	7,97%	1,20%
ex situ	63,75%	20,72%	3,98%	9,56%	1,99%
ergatief	48,31%	23,46%	11,73%	12,52%	3,98%
in situ	42,63%	25,10%	13,15%	13,55%	5,58%
ex situ	53,97%	21,83%	10,32%	11,51%	2,38%
Eindtotaal	51,87%	23,40%	7,87%	12,95%	3,92%

Tabel 34. Grammaticaliteitsoordelen bij aanwezigheid topic, uitgesplitst naar predicaatype en subjectpositie (%).